

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι — Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

25 Ἰανουαρίου 1876

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

Ἑρμηνεύει ὑπὸ Α. Σ. Βυζαντινίου.

Συνίξις 181 σελ. 33.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα.

Ἑρ.—Πολλὰκις ὠμίλησας περὶ καθηκόντων. Τί ἐννοεῖς διὰ τῆς λέξεως ταύτης;

Ἀπ.—Λέγων καθήκοντα ἐννοῶ πάσας τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν Πατρίδα, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Ἑρ.—Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου πρὸς τὴν Πατρίδα;

Ἀπ.—Ὁ πολίτης ἀνήκει καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν Πατρίδα. Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀκούει εὐλαβῶς τὰ μαθήματα τοῦ διδασκάλου του καὶ προσπαθεῖ ὅλαις δυνάμεσιν νὰ ἀποθησαυρίσῃ γνώσεις, ὅπως καταστήτῃ ὡς οἶόν τε χρησιμώτερος. Πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του πρέπει νὰ ἔχῃ ἀγάπην, σέβας καὶ ὑποταγήν. Ὀφείλει προσέτι σέβας πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἵτινες εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νόμων καὶ, οὕτως εἰπεῖν, οἱ πατέρες τῆς Πατρίδος.

Ἑρ.—Ἀρκεῖ νὰ σέβηται τις μόνον τοὺς ἄρχοντας, νὰ ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς του καὶ νὰ τιμᾷ τὸν διδάσκαλόν του;

Ἀπ.—Ὅχι· τὰ αἰσθήματα πρέπει νὰ γίνωνται φανερά διὰ πράξεων.

Ἑρ.—Τί ἐννοεῖς διὰ τούτου;

Ἀπ.—Ἐννοῶ ὅτι πρέπει τις νὰ ἐργάζεται διηνεχῶς, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὴν κοινωνίαν πλεόονα ὧν ἔλαβε.

Ἑρ.—Ποῖον πρὸ πάντων καθήκον τοῦ πολίτου εἶναι τὸ ἱερώτερον;

Ἀπ.—Τὸ καθήκον τοῦ στρατιώτου. Πάντες οἱ πολῖται, ἐν καιρῷ κινδύνου, ὀφείλουσι νὰ λαμβάνωσι τὰ ὅπλα ὑπὲρ Πατρίδος. Ὅσους δὲ ὀρίζει ὡς στρατιώτας ἡ τύχη ἐν καιρῷ εἰρήνης, πρέπει νὰ ἐκτελῶσιν ἀγογγύστως τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. Οἱ ἀποφεύγοντες διὰ πανουργιῶν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην εἶναι ἀνάξιοι, οὐ μόνον τοῦ ὀνόματος τοῦ πολίτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνδρός.

Ἑρ.—Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνος πρὸς τοὺς συμπατριώτας του;

Ἀπ.—Πρέπει νὰ παρέχῃ τὸ παράδειγμα τῶν χριστιανικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρετῶν. Νὰ θεωρῇ τὸ πάθημα ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ὡς ἴδιον αὐτοῦ πάθημα καὶ νὰ βοηθῇ τὸν χρήζοντα βοηθείας διὰ λόγου καὶ ἔργου.

Ἑρ.—Πρέπει νὰ μισῇ τοὺς ξένους;

Ἀπ.—Ἀπαγε! Οἱ ξένοι εἶναι καὶ αὐτοὶ κλάδος τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἐπιτρέπεται μόνον νὰ προτιμῶμεν αὐτῶν τοὺς Ἑλληνας, ὅπως ἀγαπῶμεν τοὺς συγγενεῖς μας πλειότερον τῶν γειτόνων, ἢ τῶν συμπολιτῶν μας.

Ἑρ.—Πρέπει νὰ προτιμᾷς τῆς Πατρίδος τοὺς γονεῖς σου;

Ἀπ.—Ὅχι. Ὁ Ἕλλην πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὴν Πατρίδα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Οἱ πρόγονοί μας εἶπον ὅτι καὶ πατὴρ καὶ μητὴρ καὶ πραγμάτων ἀπάντων τιμιώτερον εἶναι ἡ Πατρίς. Ὅταν ἡ Πατρίς τὸ ἀπαιτῇ, ὀφείλεις νὰ ἐγκαταλίπῃς καὶ τοὺς γονεῖς σου.

Ἑρ.—Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνος πρὸς τὴν οἰκογένειάν του;

Ἀπ.—Ὡς παιδίον, εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ὀφείλει ἀγάπην καὶ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς. Ὅταν ἀνδρωθῇ, ὀφείλει νὰ ζῇ ἐργαζόμενος καθ' οἷονδῃ ποτε τρόπον καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἀργίαν, καὶ ἐὰν ἀκόμη ἔχῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὀφείλει προσέτι νὰ νυμφευθῇ, ὅπως παρέχῃ πολίτας πρὸς τὴν Πατρίδα, καὶ νὰ ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του διδάσκων αὐτὰ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην καὶ τὴν ἀσκησιν πάσης ἀρετῆς.

Ἑρ.—Τότε πλέον οὐδὲν ὀφείλει εἰς τοὺς γονεῖς του;

Ἀπ.—Ὁ υἱὸς καθ' ὅλον τὸν βίον ὀφείλει ὑπακοὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς του. Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι, χάρις εἰς αὐτοὺς, ἔγινε χρηστὸς πολίτης, καὶ ἐὰν ἔχωσιν ἀνάγκην τῆς βοηθείας του, πρέπει νὰ τὴν παρέχῃ ἀδυστάτως.

Δικαιώματα.

Ἑρ.—Τί εἶναι δικαίωμα;

Ἀπ.—Τὸ ἀντίθετον τοῦ καθήκοντος. Ὡς τὸ καθήκον ἐκπροσωπεῖ τὸ χρέος τοῦ πολίτου πρὸς τὴν κοινωνίαν, τὸ δικαίωμα εἶναι τὸ χρέος τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν πολίτην.

Ἑρ.—Ἀπαρίθμησον τὰ διάφορα δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων.

Ἀπ.—Τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν ἐν ἀσφαλείᾳ, τοῦ

ἐργάζεσθαι, τοῦ παιδεύεσθαι, τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τοῦ μετέχειν ἀδιακρίτως τῶν δημοσίων, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, τέλος τὸ δικαίωμα τοῦ σκέπτεσθαι, πιστεύειν, ὁμιλεῖν καὶ γράφειν ἐλευθέρως, καθ' ὃ κελεύει πάντοτε ὁ νόμος.

Ἐρ.-Δὲν λησμονεῖς ἄλλο κἀνὲν δικαίωμα;

Ἀπ.-Διὰ τὰ ἡμῶν βέβαιος ὅτι τὰ περιέλαβον ὅλα, πρέπει νὰ τὰ συνοψίσω εἰς τὸ ἐξῆς ἀξίωμα. Ἐκαστος δύναται νὰ πράττῃ καὶ νὰ λέγῃ ὅ,τι θέλει, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τὸν πλησίον καὶ νὰ σέβεται τοὺς νόμους καὶ τὰ κοινωνικὰ ἔθιμα.

Ἐρ.-Τὰ δικαιώματά σου εἶναι ἴσα πρὸς τὰ καθήκοντα;

Ἀπ.-Ὅχι. Τὸ σύνολον τῶν καθηκόντων μου, δηλαδή ἡ πρὸς τὴν κοινωνίαν ὀφειλή μου, ὑπερτερεῖ τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων μου.

Ἐρ.-Διατί;

Ἀπ.-Διὰ δύο λόγους. Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι, χωρὶς ἐγὼ νὰ τὸ ἐννοήσω, καθ' ὅλην τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἀπῆλθον δικαιωμάτων, χωρὶς νὰ ἐκτελῶ καθήκοντα, διότι ἡ κοινωνία μοὶ παρεῖχε τροφήν, παιδεύειν καὶ πᾶν ὅ,τι χρειαζόμην. Ἀφοῦ λοιπὸν ἠνδρώθην, πρέπει νὰ πληρώσω τὴν καθυστεροῦσαν ὀφειλήν διδὼν πλεονέκτα παρ' ὅσα λαμβάνω.

Ἐρ.-Ποῖος εἶναι ὁ δεύτερος λόγος;

Ἀπ.-Ἐάν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐξελάβαν τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἴσα πρὸς τὰ καθήκοντα, θὰ κατηνάλισκον πᾶν ὅ,τι παρήγαγον καὶ οὕτω δὲν θὰ ἐσχηματίζετο τὸ κοινὸν ἀποταμίευμα, ἡ κληρονομία τῆς Ἀνθρωπότητος, καὶ θὰ ἤμεθα καὶ σήμερον ἄγριοι καὶ βάρβαροι. Ἐάν τὸ ἀποταμίευμα τοῦτο ὑπάρχῃ καὶ αὐξάνῃ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς προόδου, ὀφείλω νὰ συντελέσω καὶ ἐγὼ πρὸς τιμὴν μου εἰς τὴν αὐξήσειν ταύτην. Τοῦτο εἶναι ὀφειλή τῶν συγχρόνων μου, ἥτις μέλλει νὰ παρασκευάσῃ τὴν εὐημερίαν τῶν μεταγενεστέρων, ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν παρεσκεύασαν τὴν ἡμετέραν.

Τὸ σύνολον λοιπὸν τῶν καθηκόντων μου ὑπερβαίνει, καὶ κατὰ πολὺ, τὸ σύνολον τῶν δικαιωμάτων μου.

Δικαιοσύνη.

Ἐρ.-Τί εἶναι Δικαιοσύνη;

Ἀπ.-Εἶναι ἡ ἐκδήλωσις καὶ ὁ κανὼν εὐγενεστάτου αἰσθηματος, ἐγκεχαρᾶμένου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνειδήσιν καὶ διατηρουμένου ἐν ἰσορροπίᾳ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς πάντες ὀφείλουσι πρὸς ἕκαστον καὶ ἕκαστος πρὸς πάντας.

Ἐρ.-Τίς εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος, ὥπως ζῇ τις ἐν Δικαιοσύνῃ;

Ἀπ.-Συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἐντολήν ταύτην τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς — «Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρω μὴ ποιήσης.»

Ἐρ.-Ποῖον εἶναι τὸ ἀντίθετον τῆς Δικαιοσύνης;

Ἀπ.-Τὸ Προνόμιον, ὅπερ σημαίνει νόμον ἐφαρμοζόμενον πρὸς ὄφελος τινῶν καὶ πρὸς ζημίαν πάντων.

Ἐρ.-Ὑπάρχουσι παρ' ἡμῶν προνόμια;

Ἀπ.-Ὅχι. Τὸ ἐλληνικὸν σύνταγμα ἔχει ἐν κεφαλίδι τὸ ἐξῆς ἀξίωμα, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ὅλον τὸ δημόσιον δίκαιον τῶν Ἑλλήνων — «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου.»

Ἐρ.-Ἡ ἀρχὴ τῆς Δικαιοσύνης εἶναι ἀπόλυτος;

Ἀπ.-Ναί· ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ. Τὴν σχετικὴν ταύτην Δικαιοσύνην ὀνομάζομεν κοινωνικὴν Δικαιοσύνην.

Ἐρ.-Ποῖα εἶναι τὰ ὅργανα αὐτῆς;

Ἀπ.-α') Οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὰς μεταξὺ ἐθνῶν σχέσεις, ἥτοι τὸ διεθνὲς δίκαιον.

β') Οἱ νόμοι, οἱ διέποντες τοὺς πολίτας καὶ τὰ κράτη καὶ τὰς μεταξὺ συμπολιτῶν σχέσεις, ἥτοι τὸ δημόσιον δίκαιον.

γ') Τέλος οἱ νόμοι, οἱ προφυλάττοντες τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῶν ἐπιθέσεων τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, ἥτοι τὸ ποινικὸν δίκαιον.

Ἐρ.-Αἱ διατάξεις τῆς Δικαιοσύνης εἶναι τέλειαι;

Ἀπ.-Ὅχι· τελειοποιῶνται βαθμηδὸν παρακολουθοῦσαι τὴν πρόοδον τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ νόμοι ἡμῶν ὑπερέχουσι τῶν νόμων τῶν προπατόρων μας καὶ οἱ νόμοι τῶν τέκνων μας ἔσονται ὑπέρτεροι τῶν ἰδικῶν μας.

Ἐρ.-Πῶς φέρεται ἡ Δικαιοσύνη πρὸς τὸν κακοῦργον;

Ἀπ.-Ἀλλοτε ἐξεδικεῖτο κατὰ τοῦ κακούργου διὰ φοβερῶν βασάνων. Σήμερον ὅμως τὸν θεωρεῖ ὡς δυστυχῆ, ὅστις δύναται νὰ βελτιωθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἔχει χρέος νὰ τὸν παιδεύσῃ καὶ τὸν ἐξημερώσῃ, διότι τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκλημάτων προέρχονται ἐκ τῆς ἀμαθείας.

Νόμος.

Ἐρ.-Τί εἶναι νόμος;

Ἀπ.-Τὸ σύνολον τῶν ὁδηγιῶν καὶ τῶν ἀπαγορεύσεων, αἵτινες ἐπιβάλλονται εἰς ἕκαστον πολίτην χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος. Συνήθως διακρίνεται εἰς κεφάλαια καὶ ἄρθρα, ἐν οἷς, πλησίον τῶν ὁδηγιῶν καὶ ἀπαγορεύσεων, περιλαμβάνονται καὶ ἀπειλὰ κατὰ τῶν φαύλων πολιτῶν, οἵτινες παραβαίνουσι τοὺς νόμους.

Ἐρ.-Ὁ ἀγαθὸς Ἕλλην πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν νόμον διὰ τὸν φόβον τῆς ποινῆς;

Ἀπ.-Ὅχι· ὁ ἀγαθὸς Ἕλλην ὑπακούει εἰς τὸν νόμον, μόνον διότι σέβεται τὴν θέλησιν ἐκείνων, οἵτινες συνέταξαν αὐτὸν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Πατρίδος.

Ἐρ.-Τίς συντάσσει τοὺς νόμους;

Ἀπ.-Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῆς ὁλομέλειας τῶν πολιτῶν.

Ἐρ.-Τί ὀνομάζεις ὁλομέλειαν τῶν πολιτῶν;

Ἀπ.-Τὸ σύνολον τῶν ἐνηλίκων Ἑλλήνων, ὅσοι δὲν ἀπώλεσαν τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα ἕνεκα καταδίκης τινός.

Ἐρ.-Σὲ ὑποχρεοῖ λοιπὸν ἡ τιμὴ νὰ ὑπακούῃς εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ νομοθέτου;

Ἀπ.-Βεβαίως. Ὁ ὑπεκφεύγων τὸν νόμον πράττει δεινοτάτην αἰσχροτήτα. Παραβαίνει τὸν λόγον δὲν ἔδωκε κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐκτὸς δὲ τούτου αὐθαδιάζει καὶ πρὸς ὁλόκληρον τὴν Πατρίδα, ἥς ὁ νόμος εἶναι ὁργανον.

Ἐρ.-Ἀλλ' ἐὰν ὁ νόμος ᾖ κακὸς, ὀφείλεις καὶ πάλιν ὑπακοὴν καὶ σέβας;

Ἀπ.-Ἐπειδὴ ὁ νόμος συντάσσεται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων ὁλοκληρίου τοῦ ἔθνους, δὲν δύναται νὰ ᾖ κατ' οὐσίαν κακός. Ἐάν τὸν εὗρισκω ἐπαχθῇ δι' ἐμὲ, ὀφείλω οὐχ ἥττον νὰ ὑποκύψω εἰς αὐτὸν, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ τροπολογηθῇ, ἢ θὰ καταργηθῇ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων, φωτιζομένων ἐκ τῶν παραπόνων τῶν συμπατριωτῶν μου.

Ἐρ.-Ἀλλ' ἐὰν δύνασαι νὰ ἀπαλλαγῇς κακοῦ τινος νόμου διὰ πανουργίας, ἢ διὰ βίας, δὲν θὰ ὀφελθῇς ἐκ τούτου;

Ἀπ.-Ὅχι· ὁ χρησιμοποιοῦν εὐκαιρίαν τινὰ πρὸς παράδοσιν τοῦ νόμου εἶναι ἀξιοπεριφρόνητος ὅσον καὶ ὁ κακοποιὸς, ὁ ἀπογυμνῶν ἢ φυνεύων πολίτην τινὰ, ὅταν ᾖ βέβαιος περὶ τῆς ἀτιμωρησίας.

Ἐρ.-Διὰ τίνων μέσων δύναται τις νὰ μεταβάλλῃ κακὸν νόμον;

Ἀπ.-Διὰ τῆς ἐντύπου ἢ προφορικῆς κατακρίσεως, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συμφωνοῦσι μετὰ τῶν ἐνισταμένων οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτῶν καὶ μεταβάλλουσι τὸν νόμον διὰ τῶν ἀντιπροσώπων.

Ἐρ.-Δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα μέσα;

Ἀπ.-Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφέρεσθαι καὶ ἡ ἐννομος ἀντίστασις. Ὅταν πολὺ πλῆθος πολιτῶν πεισθῇ ὅτι νόμος τις εἶναι κακός, γνωστοποιεῖ τὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐάν ἡ Βουλὴ κωφεύσῃ, περιμένουσι τὰς πρὸς ἐξῆς ἐκλογάς, καὶ τότε στέλλουσιν ἀντιπροσώπους ἔχοντας κοινὰς μετ' αὐτῶν τὰς ιδέας καὶ ἀναλαμβάνοντας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταστήσωσι τὸν νόμον σύμφωνον πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἢ τὰς ἀνάγκας τῶν πλειόνων.

Ἐπὶ ταῖς συνέχαις.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 33.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ
Οἱ ὀδόντες.

Ὅτε ᾔσο μικρά, πολὺ μικρά, καὶ ἐθιλάζεις ἀκόμῃ, δὲν εἶχες ὀδόντας ἐντὸς τοῦ στόματός σου, ἀλλὰ δύο μικροὺς καὶ χαμηλοὺς τοίχους

μὲ ῥόδινον χροῖμα, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδύναντο βεβαίως νὰ δαγκάσουν ἐν μῆλον, οὔτε νὰ κόψουν ἐν τεμάχιον ἄρτου. Ἀλλὰ τότε οὔτε σὺ εἶχες ἀνάγκην ὀδόντων, διότι ἔτρωγες μόνον γάλα, οὔτε ἡ τροφὴ σου θὰ ᾔτο πολὺ εὐχарιστημένη, ἂν εἶχες ὀδόντας καὶ τὴν ἐδάγκανες.

Σιγὰ σιγὰ ὅμως τὸ μικρὸν βρέφος ἔγεινε κόρη, καὶ ἀνάγκη ὑπῆρξε νὰ τῆς δοθῇ κᾶπως στερεωτέρα τροφή. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο τῆς ἐχρειάζοντο ὀδόντες· τότε μικροὶ τινες σπόροι, οἵτινες ἐκοιμῶντο ἐντὸς τῶν σιαγόνων, ἐξύπνησαν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ὡς καλοὶ ἐργάται, βλέποντες ὅτι ᾔλθεν ἡ ὥρα τῶν. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν εἰργάσθη ἐντὸς τοῦ μικροῦ τοῦ δωματίου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ φῶς, ἀφοῦ ἠτοίμασε πρῶτον τὴν ἐνδυμασίαν του· τὴν ἠτοίμασε δὲ μὲ ὀλίγον φώσφορον καὶ ὀλίγην ἄσβεστον, καὶ τὴν κατεσκεύασε σκληράν ὡς πέτραν.

Γνωρίζεις βέβαια, τί πρᾶγμα εἶνε ἡ ἄσβεστος, διότι πολλάκις θὰ εἶδες τὸν λευκὸν αὐτὸν χυλὸν, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ κτίσται κατασκευάζουν τὴν λάσπην τῶν.

Ὡς πρὸς τὸν φώσφορον, πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι δὲν τὸν εἶδες ποτέ σου, καὶ ἴσως μόνον ἤκουσες νὰ γίνεταί περὶ αὐτοῦ λόγος· τὸν πωλοῦν εἰς τὰ φαρμακεῖα, εἰς μικρὰ ὑπόλευκα τεμάχια, τὰ ὁποῖα μυρίζουν ἄσχημα ὡς σκόρδον· τὰ φυλάττουν δὲ μέσα εἰς φιάλας γεμάτας νερόν, διότι ἅμα μένουν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἀνάπτουν εὐθὺς. Διὰ τοῦτο σὲ συμβουλεύω, ἂν ἰδῇς ποτὲ φώσφορον, νὰ μὴ τὸν μαλάξῃς μὲ τὰς χεῖράς σου, διότι κολλᾷ ἐπάνω εἰς τὸ δερμα καὶ καίει· σβύει δὲ πολὺ δύσκολα, καὶ κάμνει φοβερὰς πληγὰς. Σοῦ λέγω δὲ τοῦτο, καθότι ὁ φώσφορος ἔχει μίαν περίεργον ιδιότητα, ἡ ὁποία ἡμπορεῖ νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ὁρεξίν μικροῦ κορασίου. Ὅταν τὸν τρίψῃ κανεὶς εἰς τὰ σκότεινά ἐπάνω εἰς τὴν θύραν ἢ εἰς τὸν τοίχον, ἀφίνει ὀπισθὲν του μίαν φωτεινὴν γραμμὴν πολὺ περίεργον, ἡ ὁποία ὀνομάζεται φωσφορίζουσα, ἕνεκα τῆς οὐσίας, ἥτις τὴν γεννᾷ· τοιοῦτοτρόπως ἡμπορεῖ τις νὰ γράψῃ μὲ φώσφορον ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους λέξεις μὲ γράμματα πύρινα, αἵτινες ἐφύθισαν πολλάκις τοὺς δειλοὺς. Ἄν ᾖσαι φρόνιμος, καὶ μὴ ὑπόσχῃσαι νὰ τὸ κάμῃς μόνον ἐνώπιον τῆς μητρὸς σου, ἐμπορῶ νὰ σὲ μάθω, πῶς νὰ κάμῃς προχειρῶς τὰ φωτεινὰ αὐτὰ σημεῖα, χωρὶς νὰ καταφύγῃς εἰς τὸν φαρμακοποιόν. Τὰ φώσφορα, ἢ σπέρτα καθὼς κοινῶς ὀνομάζονται, ἔχουν εἰς τὴν ἄκρην ὀλίγον φώσφορον, καὶ ἀρκεῖ μόνον νὰ τὰ πλησιάζῃς εἰς τὴν μύτην σου, διὰ νὰ ἰδῇς ὅτι μυρίζουν σκόρδον· τρίψῃς τα ελαφρὰ ἐλαφρὰ εἰς τὰ σκότεινά ἐπάνω εἰς ἐν τεμάχιον ξύλου, παραδείγματος χάριν, καὶ θὰ ἰδῇς, ὅτι θὰ σχηματισθῇ μία μικρὰ φωτεινὴ γραμμὴ, τῆς ὁποίας ἡ λάμψις θὰ διαρκέσῃ ὀλίγας στιγ-

μάς. Ἀλλά, σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν, μὴ σοῦ ἔλθῃ ὄρεξις νὰ διασκεδάσῃς μόνη σου μ' αὐτὸ τὸ παιγνίδιον. Εἶνε παιγνίδιον πολὺ ἄσχημον, καὶ καθ' ἡμέραν ἀκούονται δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν εἰς παιδιὰ ἄτακτα, διότι ἔπαιζον μὲ φώσφορα. Πρόσεχε δὲ πρὸ πάντων, μὴ τυχὸν τὰ βάλῃς εἰς τὸ στόμα σου, διότι ὁ φώσφορος εἶνε δηλητήριο· καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶνε, ὅτι φαρμακεύομεν τοὺς ποντικούς μὲ σφαιρίδια ἄρτου, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναμιγνύομεν ὀλίγον φώσφορον.

— Ἀχ, Θεέ μου! θὰ ἀνακράξῃς βέβαια· καὶ ἔχομεν λοιπὸν εἰς τοὺς ὀδόντας μας ἀπ' αὐτὸ τὸ φοβερὸν πρᾶγμα;

— Μάλιστα, κόρη μου· καὶ ὅχι μόνον εἰς τοὺς ὀδόντας μας, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ ὀστέα τοῦ σώματός μας. Ἀπόδειξις δὲ εἶνε, ὅτι ὁ φώσφορος κατασκευάζεται ἀπὸ κόκκαλα, δύναται δὲ ἐξαίρετα νὰ κατασκευασθῇ καὶ ἀπὸ ὀδόντας κορασιῶν, ἀρκεῖ νὰ ᾔνῃ πολλοί.

Ἐννοῶ, ὅτι ἀρκετὰ στενοχωρεῖσαι, καὶ δὲν ἔχεις ἄδικον. Δὲν καταλαμβάνεις βέβαια, καὶ ἀπορεῖς, ποῦ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα φύτρα, τὰ ὁποῖα κατασκεύασαν τοὺς ὀδόντας σου, ἦσαν τὸν φοβερὸν αὐτὸν φώσφορον, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ βάζωμεν εἰς τὸ στόμα μας; ποῦ ἦσαν τὴν ἄσβεστον, ἡ ὁποία ἀναντιρρήτως δὲν εἶνε φαινόσιμον πρᾶγμα, καὶ ὅμως ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός μας.

— Περίεργον εἶνε, λέγεις βέβαια, ὅτι εὐρέθησαν ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα ἐντὸς τῶν σιαγόνων μας ἀκριβῶς ὅταν ἐχρειάζοντο.

— Περίεργον, ἀληθῶς· καὶ ἀρχίζεις, βλέπω, νὰ ἐννοῇς, ὅτι πολλὰ πράγματα ἔχεις νὰ μάθῃς, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μας, καὶ δι' αὐτὸ ἀναγκάζομεθα νὰ σταματῶμεν εἰς κάθε βῆμα. Πρόσεξε ὅμως τώρα, διότι ἐφθάσαμεν εἰς κἄτι τι πολὺ σπουδαῖον.

Εἰς ἐξοχικὴν τινα οἰκίαν, μακρὰν τῆς πόλεως, ὅπου εἶνε κανεὶς ἡναγκασμένος νὰ θεραπεύῃ μόνος του ὅλας τὰς ἀνάγκας, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀναμφιβόλως ὅλα ὅσα τοῦ χρειάζονται, διὰ νὰ ἐπισκευάξῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν οἰκίαν. Διὰ τοῦτο δὲ ὑπάρχει συνήθως εἰς τὰς ἐξοχικὰς οἰκίας εἰς ἐπιστάτην, ὅστις ἔχει φυλαγμένον πάντοτε τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, καὶ τὸ μοιράζει εἰς τοὺς ἐργάτας, ὅταν τὸ χρειασθῇ. Ὁ ἐπιστάτης τότε δίδει κεραμίδια εἰς τὸν στεγαστὴν, σάνιδας εἰς τὸν ξυλουργόν, χρώματα εἰς τὸν χρωματιστὴν, καὶ εἰς τὸν κτίστην λίθους καὶ ἄσβεστον, τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἄσβεστον, τὴν ὁποῖαν ἔχομεν ἡμεῖς εἰς τοὺς ὀδόντας μας. Ὁ ἐπιστάτης ἔχει εἰς τὰς ἀποθήκας του πᾶν ὅ,τι χρειάζεται, καὶ εἰς αὐτὸν διευθύνονται ὅλοι, ὅταν τύχῃ ἀνάγκη.

Καὶ τὸ σῶμά μας ἐπίσης καὶ ἀπαράλλακτα εἶνε οἰκία, ἥτις ἔχει τὸν ἐπιστάτην της. Τί ἐπιστάτης ὅμως! τί δρασστήριος καὶ γενικὸς ἄν-

θρωπος! Οἱ ἐπιστάται τῶν μεγάλων οἰκιῶν εἶνε τίποτε ἐμπρός του. Πηγαίνει, ἔρχεται, ἀναβαίνει, καταβαίνει, εἶνε πανταχοῦ παρὼν συγχρόνως, καὶ τοῦτο τὸ πανταχοῦ παρὼν εἶνε πρᾶγμα, ὅχι φράσις. Ἐχει τὰ πάντα, ὅχι εἰς τὰς ἀποθήκας του, ἀλλ' ἀκόμη καλλιτέρα εἰς τὰ θυλάκιά του· καὶ τὰ θυλάκιά του αὐτὰ τὰ κενώνει δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐνῶ διαβαίνει, χωρὶς ποτὲ ν' ἀπατηθῇ, χωρὶς ποτὲ νὰ σταματήσει. Πρὶν δὲ ἀκόμη τελειώσῃ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἀποθήκην δρομαῖος, γεμίζει τὰ θυλάκιά του, καὶ ἀρχίζει ἐκ νέου, χωρὶς νὰ κουρασθῇ μήτε ἡμέραν μήτε νύκτα. Ἐχει δὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τεχνίτας ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, οἵτινες ἐργάζονται ὅλοι ἀκαταπαύστως, ζητοῦν ἄλλο πρᾶγμα ὁ εἰς καὶ ἄλλο πρᾶγμα ὁ ἄλλος, καὶ ἔχουσιν ἀπαιτήσεις αἵτινες οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ἀναβολήν. Ἀδύνατον νὰ τοὺς εἴπῃ ὁ ἐπιστάτης: «περιμείνατε μίαν στιγμὴν!» Οἱ κύριοι αὐτοὶ ὅλοι δὲν ἤξεύρουν τί θὰ εἴπῃ ὑπομονή· ζητοῦσιν ἀδιακόπως, καὶ ἀδιακόπως πρέπει τις νὰ τοὺς δίδῃ.

Ἀργότερα θὰ γνωρισθῶμεν καλλιτέρα μὲ τὸν θαυμασίον αὐτὸν ἐπιστάτην, ὅστις — ἂν δὲν τὸν ἐμάντευσε ἕως τότε — ὀνομάζεται ΑΙΜΑ.

Αὐτὸς, ἐπισκεφθεὶς πρῶτον τινὰ τὰς σιαγόνων μας, ἀπήντησε τὰ φύτρα ἐκεῖνα τῶν ὀδόντων, περὶ τῶν ὁποίων ὠμιλήσαμεν πρὸ ὀλίγου· εἶδεν, ὅτι εἶχον ἐξυπνήσει καὶ ἦσαν ἑτοιμα δι' ἐργασίαν, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς τὴν διανομήν του. Τοὺς ἐχρειάζετο φώσφορος καὶ ἄσβεστος· ἔλαβε λοιπὸν εὐθὺς ἀπὸ τὰ θυλάκιά του καὶ τοὺς ἔδωκε φώσφορον καὶ ἄσβεστον, καὶ μερικὰ ἄλλα πράγματα ἀκόμη, περὶ τῶν ὁποίων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῶ τώρα λεπτομερῶς.

— Καλὰ· καὶ ποῦ εὔρε τὸ αἷμα τὸν φώσφορον αὐτὸν καὶ τὴν ἄσβεστον;

— Ἐπερίμενα τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἡ ἀπάντησις εἶνε πολὺ εὐκολὸς καὶ πρόχειρος· ἂν ὅμως σοῦ τὴν εἴπω, θὰ σοῦ μαρτυρήσω τὸ μυστικόν μου, καὶ θὰ μάθῃς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας πρὶν ἀκόμη τὴν καλοαρχίσωμεν.

Πλὴν ἂς ᾔνῃ· ἐγὼ θὰ σοῦ εἴπω τὸ μυστικόν, διὰ νὰ σοῦ κεντήσω περισσότερον τὴν ὄρεξιν.

Ὁ ἐπιστάτης τῆς οἰκίας μοιράζει κεράμους, λίθους, ξύλα καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα· ἀλλ' αὐτὰ ὅλα δὲν εἶνε βεβαίως ἰδικὰ του· τὰ ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου του. Καὶ ὁ ἰδικός μας ἐπιστάτης ἐπίσης ὅ,τι μοιράζει τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κύριόν του, καὶ κύριός του εἶνε ὁ στόμαχος. Ἐνόσω ὁ ἐπιστάτης ἐξοδεύει, ὁ κύριος πρέπει νὰ γεμίξῃ ἐκ νέου τὴν ἀποθήκην, διότι ἀλλέως σταματᾷ ἡ ἐργασία. Τοιοῦτοτρόπως ἐπίσης, ἐνῶ τὸ αἷμα κενώνει δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὰ θυλάκιά του, πρέπει ὁ στόμαχος νὰ τὰ γεμίξῃ μὲ ὅ,τι ἀναγκαιοῖ, καθότι ἀλλέως θὰ

ἐγίνετο ἐντὸς μας ἐπανάστασις. Ἐπειδὴ δὲ ὅ,τι πηγαίνει εἰς τὸν στόμαχον περνᾷ κατ' ἀνάγκην ἀπὸ τὸ στόμα, πρέπει πάλιν καὶ ἡμεῖς νὰ θέτωμεν εἰς τὸ στόμα μας ὅ,τι ἀναγκαιοῖ εἰς τὰς πολυαρίθμους ἐργασίας μας, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τρώγομεν.

Βλέπω ὅμως, ὅτι πᾶρα πολὺ ἀνεπτύχην, διότι εἶσαι ἑτοιμὴ νὰ μοῦ παρατηρήσῃς καὶ πάλιν, ὅτι, ὅταν ἤρχισαν οἱ ὀδόντες σου νὰ φυτρώνουν, οὔτε φώσφορον οὔτε ἄσβεστον εἶχες φάγει, ἀλλὰ μόνον γάλα.

Ἐχεις δίκαιον· οὔτε ἔφαγες, οὔτε θὰ φάγῃς ποτὲ τοιαῦτα πράγματα. Καὶ ὅμως ἐμβῆκαν εἰς τὸ στόμα σου, διότι ἀλλέως οἱ ὀδόντες σου δὲν θὰ ἐφύτρωναν. Πῶς νὰ συμβιβάσωμεν λοιπὸν τὸ πρᾶγμα;

Ἄς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν, ὅτι οἱ μικροὶ ἐργάται τῶν σιαγόνων μας, ἀντὶ ἄσβεστου καὶ φωσφόρου, ἐχρειάζοντο σάκχαριν διὰ νὰ κατασκευάσουν τοὺς ὀδόντας μας· πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον πολὺ θὰ σοῦ ἤρесе, μολονότι θὰ κατέστρεφε τοὺς ὀδόντας σου. Ἄς ὑποθέσωμεν ἀκόμη, ὅτι ἡ μήτηρ σου, ἀντὶ νὰ σοῦ δώσῃ ἐν κομματί σάκχαριν διὰ κάθε σου ὀδόντα, ἀνέλυσε αὐτὸ τὸ κομμάτι εἰς ἐν ποτήριον ὕδατος, καὶ σοῦ τὸ ἔδωκε νὰ τὸ πῇς. Δὲν θὰ εἴπῃς βέβαια ὅτι ἔφαγες σάκχαριν· καὶ ὅμως ἡ σάκχαρις ἐμβῆκεν εἰς τὸ στόμα σου, ὑπῆγεν εἰς τὸν στόμαχον, μετέβη εἰς τὸ αἷμα, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸν ὀδόντα σου. Ἄν δὲ ὑποθέσῃς ἀκόμη, ὅτι τὸ κομμάτι ἐκεῖνο τῆς σάκχαρις εἶνε πολὺ μικρὸν καὶ τὸ ποτήριον ὕδατος πολὺ μεγάλον, τότε θὰ παραδεχθῇς βέβαια, ὅτι ἡ σάκχαρις ἤμποροῦσεν ἐξαίρετα νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου, χωρὶς διόλου νὰ τὴν ἐννοήσῃς.

Αὐτὸ ἀπαράλλακτα συνέβη. Εἰς τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἔπιες, ὑπῆρχε φώσφορος καὶ ἄσβεστος, ἀλλ' εἰς πολὺ ὀλίγην ποσότητα· ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα, διὰ τὰς ἄλλας ἐργασίας τοῦ σώματός σου. Δι' αὐτὸ, ὅταν ἀργότερα μ' ἀκούσῃς νὰ σοῦ λέγω, διὰ πολλὰ πράγματα τὰ ὁποῖα θ' ἀπαντήσωμεν: «Ἐδὼ μέσα ὑπάρχει αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο,» ἡμπορεῖς καὶ σὺ νὰ εἴπῃς: «Αὐτὰ ὑπῆρχον καὶ εἰς τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον ἔπια, ὅταν ἦμην μικρά.»

Αὐτὰ τὰ ἴδια πράγματα ὑπάρχουν, ἐννοεῖται, καὶ εἰς ὅ,τι τρώγεις σήμερον. Ἡ ἐργασία δὲ ὅλη τῆς μηχανῆς αὐτῆς, τὴν ὁποῖαν σπουδάζομεν μαζὺ, συνίσταται εἰς τὸ νὰ χωρίξῃ τὰ διάφορα ἐκείνα πράγματα, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰ χρήσιμα διὰ νὰ τὰ δίδῃ εἰς τὸ αἷμα. Ὅταν ἐθλάξῃς, ἦτο πολὺ ἀδύνατος ἡ πτωχὴ αὐτὴ μηχανή, καὶ δὲν θὰ κατάρθωνε νὰ κάμῃ ὅ,τι κάμνει σήμερον. Δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐπενόησε χάριν τῶν μικρῶν παιδίων τὴν λαμπρὰν ἐκείνην τροφήν, τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον περιέχει ἑτοιμα ὅλα τὰ

ὕλικά, ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὸ αἷμα, καὶ εἶνε οὕτως εἰπεῖν αἷμα ἑτοιμον.

Βλέπεις, κόρη μου, πόσῃ ἐγγνωμοσύνην χρεώσταις εἰς ἐκείνην, ἥτις σὲ ἔθρψε μὲ τὸ γάλα της. Σοῦ ἔδωκε τὸ ἴδιον αἷμά της, τὸ ὁποῖον ἐμβῆκεν εἰς τὰς φλέβας σου, καὶ εἰργάσθη μὲ τὸν θαυμασίον ἐκείνον τρόπον, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου σοῦ περιέγραψα. Ἄλλοι σοῦ ἔδωκαν σακχαρωτὰ, φιλήματα, παιγνίδια· ἐκείνη ὅμως σοῦ ἔδωκε τοὺς ὀδόντας, οἱ ὁποῖοι ἐφαγον τὰ σακχαρωτὰ, σοῦ ἔδωκε τὰς μικρὰς σου παρειάς, αἱ ὁποῖαι ἐδέχθησαν τὰ φιλήματα, καὶ τὴν σάρκα τῶν χειρῶν σου, αἵτινες ἐπαιζαν μὲ τὰ παιγνίδια. Ἄν ποτὲ τὸ λησμονήσῃς, θὰ ἦσαι πολὺ ἀχάριστος.

Μὴ μ' ἐρωτήσῃς ὅμως καὶ πάλιν, πῶς ἤξεύρομεν ὅτι ὑπάρχουν τόσα πράγματα εἰς τὸ αἷμα, διότι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, θὰ θυμώσω ἐπὶ τέλους. Ἀπὸ ἐρώτησιν εἰς ἐρώτησιν θὰ καταντήσωμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, καὶ δὲν θὰ φθάσωμεν ποτὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μας. Κύτταξε πόσον ἀπεμακρύνθημεν σήμερον ἀπὸ τοὺς ὀδόντας, περὶ τῶν ὁποίων ἤθελα κυρίως νὰ σοῦ ὀμιλήσω· ἡ ἐπιστολή μου ἐτελείωσεν, καὶ οὐδὲ λέξιν ἀκόμη σοῦ εἶπα περὶ αὐτῶν. Δὲν πειράζει ὅμως· ἔμαθες ὅπωςδὴποτε πράγματα, τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς χρησιμεύσουν μέχρι τέλους, καὶ δὲν ἐχάσαμεν βεβαίως τὸν καιρὸν μας σήμερον.

Ἐπειτα συνέλξα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΝΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΕΡΚΩΝ

Μητροπολίτης Δέρκων διαπρέψαντας ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ συνέσει, ἀναφέρει πολυλοῦς ἡ ἱστορία ἡμῶν· αὐτὸς ὁ τελευταῖος Δέρκων ὁ πρὸ ὀλίγων μηνῶν τοσοῦτον προῶς ἀποβιώσας, διετέλεσεν εἰς τῶν μᾶλλον ἐγκρίτων ἀρχιερέων τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἀλλὰ θορρόντως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ὅσοι ἐκλήθησαν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸν Βόσπορον καλλιπρεπεῖς τούτου θρόνου, ἀνεδείχθη ἐνάμιλλος τοῦ μεγάλου ἐκείνου Δέρκων Γρηγορίου, ὅστις ἐγένετο ἐν τῶν πολλῶν θυμάτων τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν προσεγεχθέντων ὑπὲρ τῆς τοῦ θρόνου παλιγγενεσίας ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως. Αἱ περιστάσεις ὑπῆρξαν βεβαίως ἐκτακτοί· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνὴρ ὑπῆρξεν ἀντάξιός τῶν περιστάσεων.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη, μικρὸν μετὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκτονταετηρίδος, εἰς Ζουμπάτσα, χωρίον τοῦ νομοῦ Ἀχχίνας καὶ Ἡλιδος, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Φαρῶν καὶ ἀπέχον ἐκ Πατρῶν 8 περίπου ὥρας. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένετο καὶ ἄλλως γνωστὸν ἐπὶ τῆς ἐπαναστά-

σεως, διότι ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ὁ Νενέκος ἐκεί-
νος, ὅστις, ἀφοῦ ὑπηρετήσῃ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτη-
σίας ἀγῶνα, ἀπηλπίσθη περὶ τὰ τέλη, συνε-
τάχθη μετὰ τοῦ Ἰβραήμ. πασᾶ, ἀνηγορεύθη
ὑπ' αὐτοῦ μπέυς καὶ ἐτιμωρήθη ἕνεκα τῆς ἐσχά-
της ταύτης προδοσίας διὰ θανάτου ὑπὸ τοῦ
ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώ-
ρου Κολοκοτρώνη.

ὑπὸ τῆς φύσεως διεπλάσθη ὁ Γρηγόριος ἵνα
ἄγῃ στρατὸν μᾶλλον ἢ εἰρηνικὸν τῆς ἐκκλησίας
ποιμνιον. Ἀτρόμητος καὶ πολυμήχανος ὢν, εἶχε
παράστημα κυριαρχικὸν καὶ φωνὴν παρεμφερῇ
πρὸς τὴν πολεμικὴν σάλπιγγα. Ἦτο δὲ το-
σοῦτον ἐπιτήδειος ἱππεὺς, ὥστε ἔφιππος συνε-
λάμβανε τὸν φεύγοντα λαγῶν. Καὶ χάρις εἰς
τὸ προτέρημα τοῦτο δις ἐσώθη ἀπὸ ἐσχάτων
κινδύνων. Διατελέσας τὸ πρῶτον ἐπίσκοπος Λα-
κεδαίμονος προεκάλεσε τὴν δυσμένειαν τοῦ πασᾶ
τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν γενναϊότητα καὶ ἐπι-
τηδειότητα μεθ' ἧς ἀντίστατο εἰς τὰς καταπίσεις
αὐτοῦ. Ὅθεν προσκληθεὶς νὰ μεταβῇ εἰς Τρίπολιν,
εἶπε πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἀποσπάλεντα ἀξιωματικόν,
ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἅμα ἐτοι-
μασθῇ ὀλίγον. Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ,
ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἤλασεν ἀπὸ
ρυτῆρος πρὸς τὴν παραλίαν. Ὅτε δὲ μετὰ παρέ-
λευσιν ἱκανῆς ὥρας ἐνόησεν ὁ Τοῦρκος ὅτι διε-
παιδαγωγήθη, δὲν ἦτο πλέον καιρὸς νὰ συλλη-
φθῇ ὁ δραπετής. Ὁ Γρηγόριος προλαβὼν ἀπέ-
πλευσεν ἀμέσως ἐκ Μακρathonήσου καὶ ἀφικόμε-
νος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατῴρωσε τὴν ἀνά-
κλησιν τοῦ πασᾶ. Ἀλλοτε πάλιν διετέλει Βι-
δινίου ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῆς μεγάλης στάσεως
τοῦ Πασᾶνογλου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, τὸν ὁποῖον
τεσσαράκοντα πασάδες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ
δαμάσωσι, περιποιεῖτο τὸν ἡμέτερον ἱεράρχην,
ἀλλὰ συγχρόνως ἐπετῆρει αὐτὸν αὐστηρότατα,
ἵνα μὴ διαφύγῃ ἐκ Βιδινίου. Ὁ δὲ ἐνόει ὅτι ἡ
παράτασις τῆς αὐτοῦ διατριβῆς τοῦ ἠδύνετο
νὰ ἐνοχοποιήσῃ ἀσκόπως παρὰ τῷ Σουλτάνῳ
αὐτόν τε καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. Παρέ-
στησε λοιπὸν εἰς τὸν δυνάστην ὅτι εἶναι ἡναγκα-
σμένός, χάριν υγείας, νὰ κάμνῃ μικροὺς τινὰς πε-
ριπάτους περὶ τὸ Βιδίνιον ἔφιππος. Ὁ Πασᾶνο-
γλος, ἔχων ἐνώπιόν του ἄνδρα ἱερωμένον, τοῦ
ὁποῖου δὲν ἠδύνετο νὰ ὑποπτεῖται τὴν ἱππικὴν
δεξιότητα, συνήνεσεν εἰς τὴν παράκλησίν του
τόσῳ εὐκολώτερον, ὥσθ τιμῆς χάριν διέταξε
νὰ παρακολουθῇ τὸν ἀσθενῆ συνοδίαν δεληδῶν.
Ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας καθ' ἧς ὁ ἀρχιερεὺς
ἐπέστρεψε τακτικώτατα εἰς τὰ ἴδια, δραξάμε-
νος εὐλογητοῦ προφάσεως ἐμακρύνθη μικρὸν
ἀπὸ τῆς συνοδίας καὶ ἐγένετο ἄφαντος χωρὶς
αὕτη νὰ τὸ νοήσῃ, εἰμὴ ὅτε δὲν εἰμύρεσε πλέον
νὰ τὸν καταφθάσῃ.

Ἐν γένει δὲ ἦτο ἀνδρῶν πανουργότατος. Πολ-
λάκις ὅταν ὠμίλει τις αὐτῷ περὶ υποθέσεως

σπουδαίας, παρεκάλει τὸν λέγοντα μετὰ τὸ τέ-
λος τῆς ὁμιλίας νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὴν ἐπὶ τῷ
λόγῳ, ὅτι δὲν ἤκουσε καλῶς. Ἐρωτηθεὶς δὲ
ποτε ὑπὸ φίλου του, (τοῦ μακαρίτου Γεωργίου
Ἀφθονίδου, ἀνδρὸς σεβασμίου καὶ οἰκαιοτάτου
ἡμῖν, ὅστις διὰ μακροῦ χρόνου τὸν ἐγνώρισε
καὶ, συνεργάτης αὐτοῦ γενόμενος, παρέδωκεν
εἰς ἡμᾶς τὰς λεπτομερεῖας ταύτας), τίνος ἕνεκα
ὀξυτάτην ἔχων τὴν ἀκοὴν καὶ τὸ ἀντιληπτικὸν
θαυμάσιον, καθυποβάλλει ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην
τοῦ νὰ ἀκούῃ δις καὶ ἐνίοτε τρίς τὰ αὐτὰ πράγ-
ματα, «Παναγία Θεοτόκε,» ἀνέκραξε καγγά-
ζων, «δὲν ἐννοεῖς, ὅτι ἐν ὅσῳ αὐτὸς ἐπαναλαμ-
βάνει τὰ ῥηθέντα, ἐγὼ σκέπτομαι τίνα πρέπει
νὰ τῷ δώσω ἀπάντησιν;» Ἐλεγε δὲ εἰς τὸν
αὐτὸν φίλον· «ὅταν ἐπιχειρῇς πρᾶγμα τι δύσ-
κολον, μὴ ἀρκοῦ ποτὲ εἰς ἓνα μόνον τρόπον διε-
ξαγωγῆς· ἔχε ἑτοιμον, ἐν ἀποτυχίᾳ, δεῦτερον,
εἰ δυνατόν καὶ τρίτον.» Καὶ ὠνόμαζε τὰς διαφο-
ρους ταύτας μηχανὰς πατήματα. «Ὅταν ἀπο-
τύχῃ τὸ πρῶτον πάτημα, πέρασε εἰς τὸ δεύτε-
ρον, καὶ τούτου ματαιωθέντος εἰς τὸ τρίτον.»

Σπανίως ἐπλήρωνε τὰ χρέη του, καὶ τοσοῦ-
τον ἐπιτηδεῖως διεπαιδαγώγει πάντοτε τοὺς
δανειστάς, ὥστε ἀπῆρχοντο οἱ καλοὶ ἄνθρωποι
πεπεισμένοι, ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἄδικον καὶ ὄχι
αὐτός. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἦτο ὁ εὐπορητικώτα-
τος τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ἐγένετο Δέρκων, ὅ-
λοι οἱ Μωραῖται οἱ ἐρχόμενοι εἰς Κωνσταντι-
νούπολιν πρὸς εὔρεσιν τύχης ἢ πρὸς διεκπεραίω-
σιν υποθέσεώς τινος, προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν
καὶ σπανιώτατα δὲν ἐπετύγγανον τῆς κραταιᾶς
αὐτοῦ συνδρομῆς. Τοὺς ἐβασάνιζεν ὅμως κατ' ἀρ-
χὰς ὀλίγον, καὶ λέγοντας ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν
κατακαυμένον τὸν Μωριά, ἠρώτα αὐτοὺς τί
εἶδους Μωραῖται εἶναι. Αὐτῶν δὲ ἀμνησούντων
ν' ἀπαντήσωσιν, ἔλεγε· «Τριῶν εἰδῶν Μωραῖται
ὑπάρχουσι· διαβολομωραῖται, παληομωραῖται
καὶ... μωραῖται,» διότι δὲν τολμῶμεν νὰ γρά-
ψωμεν ἐνταῦθα πλήρη τὴν τρίτην προσηγορίαν
του. «Ἐγὼ, προσέθετε, εἶμαι διαβολομωραῖ-
της.» ὅπερ δὲν τὸν ἐμπόδιζε τοῦ νὰ εὐεργετῇ
αὐτοὺς πάσῃ δυνάμει. Δὲν ἦτο δὲ ἄμοιρος παι-
δείας ἱκανῆς· καὶ ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀμαθείας,
ἦτις, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐπεκράτει παρὰ πολλοῖς
τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου, ἀνέφερε μετὰ
θλίψεως, καλυπτομένης, ὡς πάντοτε, ὑπὸ τοῦ
βροντώδους αὐτοῦ γέλωτος, ἀρχιερεῶς τινὰ
οὕτω πως ἐν Ναυπλίῳ ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος
προοιμιάσαντα· «Εἰς ἐκείνην, λέγω, τὴν περι-
φημον μεγαλοῦπολιν Σμύρνην (φαίνεται ὅτι ὁ
ἀγορεύων ἦτο Σμυρναῖος ἢ ἔζησεν ἐπὶ πολὺ ἐν
τῇ πόλει ταύτῃ), ὅλος ὁ κόσμος συχναίνει τα-
κτικὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ γνωρίζει τὸ εἶ-
ναί του. Ὁ μπακάλης περπατεῖ ἔαν μπακάλης,
ὁ παπουτζῆς ἔαν παπουτζῆς. Ἐσεῖς ἐδῶ δὲν
ἔξεύρετε τί κάνουν. Τὶ κεράτσα παπαδιά, τί κε-

ράτσα βάρτενα· ἔαν καζὰ μπιρμπόνιδες.» Καὶ
ἐξηκολούθησε διὰ τοιούτων παραβολῶν καὶ
τοιαύτης ἐκλεκτῆς γλώσσης νοουθετῶν τὸ ποί-
μνιον του καὶ προτρέπων αὐτὸ νὰ προσέρχεται
εἰς τὰς θείας ἀκολουθίας, τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ
δεινὴ ἐμάστιζε τὴν χώραν πανώλης· μέχρις οὗ
παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ταύτης φάσμα-
τος καὶ παντελῶς ἀπολέσας τὸν εἰρμόν τοῦ
λόγου, «κἂν διὰ τὴν πανούκλαν,» ἀνέκραξεν εὐ-
λαβῶς, «ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.»

Ὡς Δέρκων ἐδέησε νὰ συμπράξῃ ἀλληλοδια-
δόχως μετὰ δύο προϋσταμένων, οἵτινες πολὺ
ἀπεῖχον τοῦ νὰ ὁμοιάζωσι πρὸς ἀλλήλους. Ὁ
Κύριλλος Ζ' (1813-1818) ὑπῆρξεν ὁ λογιώ-
τερος τῶν πατριαρχῶν μετὰ τὸν Σαμουήλ,
κατὰ τὴν ὁρθὴν τοῦ Κούμα παρατήρησιν· ἀλλὰ
τοῦτο μόνον εἶχε κοινὸν πρὸς τὸν ἀνορθωτὴν
ἐκείνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Καίπερ σο-
φώτατος ὢν ἀνθρώπων, ἦτο παντάπασι ἄμοι-
ρος διοικητικῆς ἱκανότητος. Ὁ προκατόχος του
Ἱερεμίας Δ', ὅσον ἀναλφάβητος καὶ ἂν ἦτο, ἐ-
ξέπληττε τοὺς περὶ αὐτὸν «δι' ἐλαχίστης βου-
λῆς κράτιστος γνώμων» γινόμενος τῶν πραγ-
μάτων· ὁ δὲ Κύριλλος ἐνετράφη μὲν περὶ τὴν
ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων, ἀλλὰ
διηπόρει πάντοτε περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐννοεῖ-
ται ὅτι τοιοῦτον ὄντα καὶ προσέτι ἀγαθώτα-
τον, ὁ Δέρκων τὸν ἐπαίξεν εἰς τὰ δάκτυλά του
καὶ ἐλάμβανε τόσῳ μᾶλλον ἀφορμὴν νὰ διέ-
σταται πρὸς αὐτὸν, ὥσθ ὁ μὲν Κύριλλος ἀνῆ-
κεν εἰς τὴν ῥωσικὴν μερίδα τῶν Μουρουζῶν,
ὁ δὲ Δέρκων εἰς τὴν γαλλίζουσαν τῶν Σούτσων.
Οἱ Μουρουζαὶ εἶχον τότε προκαλέσει θεζυρι-
κὴν διαταγὴν, δι' ἧς οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ἀρχιε-
ρέων, ἀντίπαλοι αὐτῶν ὄντες, παρηγγέλλοντο
ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας. Ὁ Δέρ-
κων διαδίδει ἀμέσως, διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων
ἀποστόλων, εἰς τοὺς Χριστιανούς τοῦ Βυζαν-
τίου, ὅτι δεινὴ ἀπεφασίσθη καταδρομὴ κατὰ
τῆς ἐκκλησίας· καὶ, ὠφελθεὶς ἀπὸ τῆς ὥρας
τοῦ ἐσπερινοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ πα-
τριαρχείου, μεταβάλλει τὴν ἀπλὴν ταύτην ἀ-
κολουθίαν εἰς δέσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας,
βλέπει συρρέοντα πολλὰ πλήθη, διατάσσει ν' ἀ-
νοιχθῶσιν αἱ πύλαι, καὶ, ἐνῶ διὰ τῆς βροντώ-
δους καὶ κατὰνυκτικῆς αὐτοῦ φωνῆς πρὸς τὸν
Ὑψιστον συνεκίνει τοὺς ἀπειραρίθμους παρευσ-
τάς, διαμνησθεὶς ἐνταῦθα πρὸς τὸν μέγαν βε-
ζύρην, δι' ἐπιτηδείων πρὸς τοῦτο ἀπεσταλμέ-
νων, ὅτι στάσις ἐπίκειται ἐκ μέρους τῶν Χρι-
στιανῶν ἕνεκα τῆς ἐκδοθείσης διαταγῆς. Ὁ δὲ
βεζύρης, ὅστις δὲν εἶχε ἀνὲν συμφέρον νὰ ἐ-
πιμείνῃ καὶ εἶχε παραγγείλει τὴν ἀποδημίαν
τῶν ἀρχιερέων ἀπλῶς διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς
Μουρουζαίς, δὲν διστάζει νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ θέ-
σπισμα. Ἀλλὰ μυρία εἶναι ὅσα ἀντέταξεν ὁ
Δέρκων κατὰ τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τῶν

πολιτικῶν ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀφελείας
μεθ' ἧς ὁ Κύριλλος ἐγένετο ὄργανον αὐτῶν.

Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Γρηγόριος Ε' (1819-
1821) ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος. Δὲν διεκρίνετο
μὲν ἐπὶ ἐξαιρέτῳ παιδείᾳ, ἀλλ' εἶχε κρά-
τιστον διοικητικὸν νοῦν· αἱ διοικητικαὶ αὐ-
τοῦ δυνάμεις εἶχον μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τῆς
τρίτης ταύτης πατριαρχείας του, τὸ ἀρχι-
κὸν ὅμως ἀξίωμα παρέμεινεν ἀπαραιμείωτον ἐν
αὐτῷ καὶ μέχρι τέλους εἰς οὐδένα ἐπέτρεψε
νὰ κρατήσῃ ἀντ' αὐτοῦ τοὺς οἰκᾶς τῆς ἐκκλη-
σίας. Πολλοὶ δὲ ὑπῆρχον λόγοι δι' οὓς φυσικῶ-
τατον ἦτο νὰ ὁμονοῇ ὁ Δέρκων πρὸς αὐτόν.
Ἀμφοτέροι ἦσαν Πελοποννήσιοι καὶ ἀμφοτέροι
ἀνῆκον εἰς τὴν Σουττικὴν μερίδα. Ἀλλὰ τὸ
ἀνήσυχον τοῦ Ζουμπαντιώτου πνεῦμα δυσκόλως
ἠδύνετο νὰ συμπράξῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ μετ' αὐτοῦ
τοῦ ὁμόφρονος αὐτῷ Δημητρίαντιου. Καὶ ἀπῆν-
τα μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τεῖχος δυσπόρη-
τον, δὲν ἔπαυεν ὅμως ἀδικαίεπτως ἐπαγόμενος
τοὺς κριοὺς καὶ τὰς χελώνας τῶν ἐνστάσεων
καὶ παραστάσεων αὐτοῦ. Διετέλει τότε διάκο-
νος τοῦ Δέρκων νεώτατος ἔτι ὁ Γρηγόριος ἐκεί-
νος, ὅστις ἐμελλε βραδυτέρον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ
Γρηγορίου ΣΤ' νὰ κλείσῃ δις τὸν πατριαρχικὸν
Θρόνον διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς,
δικτελὼν ἄχρι τῆς παρούσης ὥρας τῇ εὐδοκίᾳ
τοῦ Ὑψίστου τὸ ἀγλάισμα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν.
Ὁ Δέρκων διατρίβων εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ
ἐν Θεραπεῖσις, ἀπέφευγε τοῦ νὰ βλέπῃ συνεχῶς
τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχη καὶ διὰ τοῦ ὁμο-
νύμου διακόνου ἠεροβολίετο πόρρωθεν μετ' αὐ-
τοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄγγελος ἦτο νεώτατος εἰσέτι,
ὡς εἵπομεν, ἄπειρος λόγων καὶ πραγμάτων,
κατὰ πᾶσαν ἀποστολὴν ἐγύμναζεν αὐτὸν ἐπὶ
μακρὸν περὶ τοῦ λεκτέου, αὐστηρῶς παραγγέλ-
λων νὰ μὴ μεταβάλλῃ ἢ μεταθέσῃ οὐδὲ λέξιν
τοῦ γυμνάσματος. Οὕτω δὲ παρασκευασθεὶς ὁ
νέος Γρηγόριος, ἀπῆρχετο εἰς τὸ Βυζάντιον, πα-
ρίστατο ἐνώπιον τοῦ πατριάρχου καὶ γονυκλι-
τήσας καὶ ἀσπασθεὶς εὐλαβῶς τὴν δεξιάν αὐ-
τοῦ, ἀπεσύρετο ἔπειτα εἰς τὴν δέουσαν ἀπόστα-
σιν καὶ ἀπήγγελλεν ἀπροσκόπτως καὶ ἀπαράχως
τὴν ἐπιτραπέισαν αὐτῷ ἐντολήν, πολλάκις μα-
κρὰν οὖσαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατριάρχης ἐθό-
μωσε πολλάκις καὶ διὰ τῆς ἐμπερδευμένης ἡδῇ
ἐνίοτε γλώσσης του διεκοπτε τὸν λέγοντα. Τότε
παρενέβαινεν ὁ παριστάμενος γραμματικὸς Γεώρ-
γιος (Ἀφθονίδης) ὑπολαμβάνων· «Δεσπότη μου,
ἄφετέ τον νὰ τελειώσῃ ἔμαθε τὸ μάθημά του
καὶ πρόπει νὰ τὸ ἐκστηθίσῃ.»

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καταιγίς φοβερά ἐμελλε
νὰ ἀνάρπασῃ καὶ νὰ καταστήσῃ ἐκποδὸν τὰ τε
παίγνια ταῦτα καὶ τοὺς περὶ αὐτὰ ἐνδιατρί-
βοντας περιφανεστάτους ἀνδράς, Γρηγόριον, Κύ-
ριλλον, Δέρκων. Ὁ Δέρκων συνελήφθη ἀπὸ τῆς
9 μαρτίου 1821, ἡτοί μῆνα ὀλόκληρον πρὸ τῆς

ἀπασις ἡμέρας καθ' ἣν ἀπηγγονίσθη καὶ οἱ κτρώς περιυβρίσθη ὁ ὑπατος τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν λειτουργός. Κατ' ἀρχὰς ἐσιώπησεν. Ἀλλ' ὅταν εἶδεν ἀπὸ τῆς 22 μαρτίου καὶ ἐφεξῆς τὰ θύματα σωρηδὸν πίπτοντα ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου, ὅταν ἤκουσε τὰς τραγικὰς περιπετείας τῆς τελευτῆς τοῦ πατριάρχου, ἀντήχησεν ἀμέσως ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ φωνὴ καὶ εὔρε τὸν τρόπον νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὧτων τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ καὶ νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν ἐπανειλημμένως, ὅτι κακὴ εἶναι ἡ ὁδὸς εἰς ἣν παρέσυρεν αὐτὸν ὁ σύμβουλος τοῦ Χαλὲτ Ἐφένδης, ὅτι αἱ ἀνελεήμονες καὶ ἀδίκαιοι αὐταὶ σφαγαὶ οὐδὲν ἄλλο κατορθοῦσιν εἰμὴ νὰ ἐπιχέωσιν ἔλαιον εἰς τὸ πῦρ, καὶ ὅτι οὕτω πολιτευόμενος οὐδέποτε θέλει καταπαύσει τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Οἱ σοφοὶ οὗτοι λόγοι, οἵτινες ἦσαν τοσοῦτον σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀδικίας τοῦ πατριάρχου, εἶπε νὰ θανατωθῶσι πάντες οἱ τότε ἐν ταῖς φυλακαῖς εὐρισκόμενοι, ὁ δὲ Χαλὲτ Ἐφένδης, ὠφελούμενος ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ κυρίου του, παρήγγειλε νὰ ἀπαγγονισθῶσιν ἀμελλητὶ οἱ ἐπιζώντες ἐπὶ ἐκ τῶν συλληφθέντων ἀρχιερεῖς, ὁ Δέρκων, ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Τουρνόβου καὶ ὁ Θεσσαλονίκης.

Καὶ τότε παρεστάθη σκηνή, καθ' ἣν ἐμελλεν ὁ αἰδιδίμος νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὸ μέγα ὄνομα, ὅπερ ἐκτήσατο δι' ἅπαντος τοῦ βίου, ὅτι εἶχεν ἀπτόητον τὸ φρόνημα καὶ ἀδιάσειστον τὴν πίστιν. Ἀκάτιον κομίζον τὰ τέσσαρα θύματα καὶ τὸν δῆμιον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Κερατίου κόλπου καὶ ἤρχισε νὰ διαπλέῃ παρὰ τὴν Εὐρωπαικὴν παραλίαν τοῦ Βοσπόρου. Οἱ τρεῖς τοῦ Δέρκων σύντροφοι ἦσαν ὡπως οὖν ἐπτοημένοι, ἀλλ' αὐτὸς, ἀγέρωχος πάντοτε, παρεμύθει τοὺς ἄνδρας καὶ ἐθάύρωνε καὶ ἐψάλλα τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Ὅταν προσωρμίσθη τὸ ἀκάτιον εἰς Ἀρναούτκιον, πρῶτος ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀγγλὴν τὴν Στιγμὴν καὶ τὴν αὐτὴν οἱ ἄλλοι ἀπέτρεψαν τοὺς δακρύοντες αὐτῶν ὀφθαλμούς, ὁ δὲ Δέρκων ὄρθιος ἰστάμενος καὶ παρακολουθῶν τὸ θῦμα μέχρι τῆς τελευταίας περιπετείας τοῦ θανάτου, ἀνέκραξε διὰ τῆς στενωπώσεως αὐτοῦ φωνῆς: «Μακαρία ἡ ὁδὸς ἣ πορεύῃ σήμερον.» Καὶ τὰ αὐτὰ ἀπαρχαλλάκτως ἐγένοντο εἰς Μέγα Ρεῦμα, ὅπου ἀπηγγονίσθη ὁ Ἀδριανουπόλεως, εἰς Νεοχώριον ὅπου τὸν αὐτὸν ἔλαβε θάνατον ὁ Θεσσαλονίκης. Τελευταῖον προσωρμίσθησαν ἐν Θεραπεύσει. Ὁ Δέρκων, καίπερ ὑπερεδωρημένον

τῆς ὧν, ἐπήδησεν ἐλαφρὸς καὶ ὀρθόκλεις εἰς τὴν ἀποβάθραν ὡς ἂν ἀπῆρχετο ἐπὶ ὀρίανθρον. Πλησιάζας δὲ εἰς τὴν πύλιν τῆς μητροπόλεως, ὅπου εἶχε παρασκευασθῇ ἡ ἀγγλὴν, ἀπέκρουσε τὸν δῆμιον προελθόντα ἵνα δέσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ παραλάβῃ τὸ ὠρολόγιόν του, εἰπὼν ὅτι αὐτοῦ ζῶντος οὐδεὶς θέλει ἐπιθέσει χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ, ὡς οὐδεὶς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐπέθηκεν· ἐπειτα ἀνέβη εἰς τὸ θάβρον τῆς ἀγγλῆς, ἔθηκε τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλον, ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀπολακτίσας τὸ θάβρον, παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Κύριον. Τὰς λεπτομερείας ταύτας διηγῆθη μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ δῆμιος, ὅστις ἐκ Χριστιανῶν ἑλλήνων τὸ γένος καὶ καταδικασθεὶς νὰ τελέσῃ τὰς θυσίας ταύτας, μετενόησε κατόπιν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ εὔρεν ἄσυλον ἐν τοῖς πατριαρχείοις.

Τοιοῦτοτρόπως ἔζησε καὶ ἐτελεύτησεν εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς γενεᾶς ἥτις ἐθερίσθη ὑπὸ τῆς ἐπανάστασεως.

K. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΠΑΤΡΙΣ

Ὁ γέρων Σοφοῦρ κατήντησεν ἀληθὲς ἐρείπιον· διότι ἀντὶ τοῦ δεξιῦ βραχίονος ἔχει μακρὰν χειρίδα, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ξύλον, ἐνῶ ὁ ἕτερος μὲν σῶμα ὑπεράνω ὅμως τῶν ἐρείπιων τούτων ἀνυψοῦται φαιδρὸν καὶ γαλήνιον πρόσωπον. Ἡ φωνή, τὸ βλέμμα διεσπασμένον, δραστηριότητα καὶ ἀγαθότητα, καὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν τὸ σῶμα κατεστράφη, ἡ ψυχὴ σώζεται ἀκεραία. Προσεβλήθη μὲν, ὡς ἐμφαντικῶς λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Σοφοῦρ, τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, μένει ὅμως ἀπρόσβλητος ἡ φρουρά.

—Ποῦ ὑπηρετήσας; ἠρώτησά ποτε αὐτόν.

—Εἰς τὸ πυροβολικόν, ἀπεκρίθη, ἐπὶ δημοκρατίας, καὶ ἐπειτα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν. Παρευρέθη εἰς Ἰερμύαπην καὶ εἰς Οὐατερλώ, ἥτοι εἰς τὰ βαπτίσια καὶ εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς δόξης μας.

Ἐγὼ δὲ ἐβλεπον αὐτὸν ἀτενῶς.

—Καὶ πόσων χρόνων ἦσο εἰς τὴν Ἰερμύαπην;

—Δεκαπέντε περίπου.

—Καὶ τόσῳ νέος ἀπεφάσις νὰ ὑπηρετήσῃ;

—Δὲν τὸ ἀπεφάσις ἐγὼ, οὔτε κἂν εἶχε παράσει ἀπὸ τὸν νοῦν μου. Ἰδοὺ τὶ συνέβη· εἰργαζόμενος εἰς κατὰστημα κατασκευάζον παιγνιδάκια διὰ τὰ μικρὰ παιδία, χωρὶς ποτε νὰ φαντασθῶ κἂν ὅτι θὰ ζητήσῃ ἡ Γαλλία ἀπὸ ἐμὲ ἄλλο τι παρὰ κούκλας, σκυλάκια, τραπεζάκια καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐνίοτε ὑπήγαγον εἰς ἐπίσκεψιν ἐνὸς γέροντος Θεοῦ μου κατοικοῦντος εἰς τὰς Βιγκένκας, παλαιῦ στρατιώτου πολέμῃ-

σαντος εἰς Φοντενουά, ἱκανωτάτου νὰ διδάξῃ καὶ στρατάρχας. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔτρεχαν μὲ τὸν ἀτμὸν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς μου τὸν ὁποῖον δὲν ὠνόμασε πρίγκηπα ὁ Ναπολέων, ἦτον ἀπλοῦς ἀνθυπολοχαγὸς ἀπόμαχος. Ἐπρεπε νὰ τὸν ἐβλεπες μὲ τὴν στολὴν του, μὲ τὸ παράσημόν του, μὲ τὸ ξύλινόν του ποδάριον, μὲ τὸ ἄσπρον μυστάκιον καὶ τὸ ὠραῖον πρόσωπόν του! . . . Ὅθ' ἔλεγες ὅτι ἦτον εἰκὼν γέροντος ἡρώος, ἐξ ἐκείνων οἵτινες κρέμονται εἰς τὰς Βερσαλλίας.

Ὅσάκις τὸν ἐπισκεπτόμην μ' ἔλεγε πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐχαράττοντο εἰς τὸν νοῦν μου· ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν τὸν ἤυρα πολὺ συλλογισμένον.

—Ἰερώνυμε, μὲ εἶπεν, ἔμαθες τί συμβαίνει εἰς τὰ σύνορα;

—Ὅχι, Θεὲ μου, ἀπεκρίθην.

—Ἡ Πατρίς κινδυνεύει, ἐπανέλαθεν.

Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐνόησα παραπολὺ τί εἶπε· μικρὰν μόνον ἀνησυχίαν ἠσθάνθην.

—Ἰσως, ἐπανέλαβε, δὲν ἐσκέφθης ποτὲ τί ἐστὶ Πατρίς.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔβαλε τὴν δεξιάν του εἰς τὸν ὄμῳ μου καὶ ἐξηκολούθησε·

—Πατρίς εἶναι ὁ τόπος τὸν ὁποῖον βλέπεις, αὐτὸς ὁ ὁποῖος σὲ ἀνέθρεψε καὶ σὲ ἐνδύσε· εἶναι ὁ ἀγρὸς, αἱ οἰκαίαι, τὰ δένδρα τὰ ὁποῖα σὲ περικυκλόνουν, τὰ κοράσια αὐτὰ τὰ ὁποῖα τρέχουν γελῶντα ἐκεῖ κάτω, τὰ πράγματα ὅσα ἡγάπησες, αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Οἱ νόμοι οἱ ὁποῖοι σὲ προστατεύουν, ὁ ἄρτος τὸν ὁποῖον κερδίζεις μὲ τὸν ἰδρωτὰ σου, ἡ συνομιλία σου μὲ τοὺς ἄλλους, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν σὲ προξενοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πράγματα μετὰ τῶν ὁποίων ζῆς, ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Τὸ μικρὸν δωμάτιον ὅπου εἶδες ἄλλοτε τὴν μητέρα σου, ἡ μνήμη τὴν ὁποῖαν σὲ ἀφῆκεν, ἡ γῆ ὅπου ἀναπαύονται τὰ κόκκαλά της, αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Παντοῦ τὴν βλέπεις, παντοῦ τὴν αἰσθάνεσαι. Φαντάσου, τέκνον μου, τὰ δικαιώματά σου καὶ τὰ καθήκοντά σου, τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἀνάγκας σου, τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην σου, κατὰ τάξιν ὅλα αὐτὰ ὑπὸ ἓν ὄνομα, καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι ἡ Πατρίς.

Καὶ ἐνόησα ὡμίλει ὁ γέρων Θεὸς μου, ἐγὼ ἐκυριεύομαι ἀπὸ ἀνεξήγητον αἰσθημα καὶ ἔτρεχαν τὰ δάκρυά μου.

—Ἐννοῶ, ἀπεκρίθην· Πατρίς εἶναι ἄλλη οἰκογένεια, εἶναι τὸ τεμάχιον τοῦ κόσμου, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς προσήλωσε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν μας.

EMILE SOUVESTRE.

Ὁ Θεμιστοκλῆς πωλὼν ἐν τῶν κτημάτων του διέταξε τὴν κήρυκα νὰ κηρύττῃ ὅτι ἔχει καὶ γείτονα καλόν.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπανάστασις τῆς Ἑρζεγοβίνης ἐγένετο ἀπὸ τινος χρόνου μία τῶν μεγάλων πολιτικῶν ἐντασθησάντων τῆς ἡμέρας, ἐθεωρήσαμεν ἔγκαιρον τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπομένῃς μελέτης τῆς γῶρας ταύτης. Ἡ μελέτη αὕτη μεταφράσθη ἐκ τῶν φυλλαδίων τῆς 15 νοεμβρίου καὶ 1 δεκεμβρίου 1875 τοῦ Spectateur militaire, μεταφράσθη δὲ ἐλευθέρως, παραλειφθέντων τῶν μερῶν ὅσα ἐκρίθησαν ἐπουσιώδη, ἢ καθαρῶς στρατιωτικά.

Σ. τ. Δ.

ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ

Μελέτη ἱστορικῇ, γεωγραφικῇ, πολιτικῇ καὶ στρατιωτικῇ.
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΠΩΘΙΑ

Ἡ σημερινὴ Ἑρζεγοβίνη ἀπατελεῖ ἄλλοτε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Κροατίας καὶ ὠνομάζετο κομητεία τοῦ Χούλμ. Ὑστερὰ τῷ 1326, ἦτοι τὰς ἀρχὰς τῆς 14' ἐκατονταετηρίδος, προσήρτηθη εἰς τὴν Βοσνίαν καὶ ἀνυψώθη εἰς ἀνεξάρτητον δουκάτον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φρειδερίκου τοῦ Γ', ὠνομάσθη δὲ δουκάτον τῆς ἀγίας Σάβας (ducatu sanctae Sabae). Ἐκ τούτου ἔχει τὴν ἀρχὴν ἡ ἐν ταῖς βοσνιακαῖς καὶ τουρκικαῖς παραδόσεσιν ἐπωνυμία τῆς Ἑρζεγοβίνης, ἐκ τοῦ τίτλου δηλονότι Herzog (δουξ), ὅστις ἐδόθη τῷ 1449 ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Δ' πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς γῶρας Ράβιτς (Στέφανον). Τῷ 1466 ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐκυριεύθη ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ ἐγένετο ἐκπαρχία, ἥτοι σαντζάκιον, ὑπαχθεῖσα ὑπὸ τὸν διοικήτην τῆς Βοσνίας. Οὕτως ἐξέλιπεν ἡ αὐτονομία τῆς ἐπαρχίας ταύτης· πολλὰ δὲ τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐπωφελήθησαν τῆς περιστάσεως ἵνα ἀποστατήσωσιν εἰς τὸν Ἰσλαμισμόν. Ἡ γῆ καλλιεργεῖτο ὑπὸ ἀγροτῶν, οἵτινες ἔμειναν Χριστιανοί, καὶ διενεμήθη μετὰ τῶν Μουσουλμάνων, τῶν ἀπολύτων κυρίων τοῦ ἐδάφους. Ἡ εἰρήνη τοῦ Κάρολιτς τῷ 1699 προσδιώρισε τὰ ὅρια τῆς Δαλματίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, ἥτις ὁριστικῶς προσήρτηθη εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἐπαρχία αὕτη ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βιλαετίου τῆς Βοσνίας εἰς ἣν προσήρτηθη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν σαντζάκιον (ἐπαρχία). Ὁμοίως τοῦ Μαυροβουνίου πρὸς νότον, καὶ τῆς Δαλματίας πρὸς δυσμὰς, ἄπτεται τῆς Βοσνίας πρὸς βορρὰν καὶ πρὸς ἀνατολάς. Ἡ Ἑρζεγοβίνη εἰσδύει πρὸς νότον καὶ κατὰ τὸ κέντρον εἰς τὴν Δαλματίαν, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ναρῆντα καὶ ἀντικρὺ τῆς νήσου Šabienello, καὶ καθιστᾷ οὕτω ἐγκλειστον ἐν ξένῃ (enclave) τὴν τοῦ Κλέκ καὶ τὴν τῆς Σουττορίνας γῶραν. Ἀλλὰ δι' εἰδικῆς συνθήκης, ἡ θάλασσα ὡς καὶ ἡ παρὰ τὴν παραλίαν ὁδὸς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ παρόντι πολέμῳ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα δὲν δύνανται νὰ ἀποβιβασθῶσιν οὔτε εἰς τὸν ἀξιόλογον λιμένα τοῦ Κλέκ οὔτε γὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς παρακτίου ὁδοῦ ἀνευ ἀδείας τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη σύμβασις ἀνέ-

χεται εις τούτους χρόνους, ὅτε ἡ Βενετία εἶχε τὴν κυριαρχίαν καὶ ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς παραλίας. Ἡ δημοκρατία τῆς Ραγούσης δὲν ἠδυνήθη τότε νὰ εὕρῃ μέσον καλῆτερον ὅπως προστατεύσῃ τὴν χώραν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Βενετῶν, εἰμὴ τὴν ἀπομόνωνσιν καὶ τὸ νὰ καλυφθῇ πρὸς βορρᾶν καὶ νότον διὰ στενῆς λωρίδος γῆς τῆς Τουρκικῆς χώρας.

Ἡ ἔκτασις τῆς χώρας εἶναι 220 τετραγωνικὰ μίλια περίπου, ἔχει δὲ 230,000 κατοίκων.

ΦΥΛΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Περιγραφή τῶν ὁρέων.

Ἡ Ἐρζεγοβίνη, ἀριθμοῦσα 182 περίπου χιλιόμετρα μῆκους, 80 δὲ πλάτους, εἶναι θαυμασία χώρα ὑπὸ τὴν ἔποψιν χωρογραφικῆς καλλονῆς. Ἡ Ἐρζεγοβίνη εἶναι ἡ Ἑλβετία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' Ἑλβετία τῆς ὁποίας τὰ ὄρη δὲν ἀνυψοῦνται μέχρι τῆς χώρας τῶν χιόνων καὶ παγετῶν.

Τὰ ὄρη τῆς Ἐρζεγοβίνης συνάπτονται ΒΑ. μὲν πρὸς τὰς Δυναρικές Ἀλπεις, αἵτινες εἶναι ἐπέκτασις τῶν Ἰουλείων Ἀλπεων καὶ αἱ ὁποῖαι διαχωρίζουσι τὴν Βοσνίαν ἀπὸ τῆς Δαλματίας, ΝΑ. δὲ πρὸς τὰ ὄρη τοῦ Σκάρδου, ἐκφυάδος δυτικῆς τοῦ Αἰμου. Ἡ ὄρεινὴ λοιπὸν σύνθεσις τῆς χώρας ταύτης στηρίζεται ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀλπεων καὶ τοῦ Αἰμου, αἱ διαίρεσεις δὲ καὶ αἱ ἐκφυάδες αἱ σχηματίζονται ἐκ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν δύο τούτων συστημάτων εἶναι ἀρχετὰ συγκεχυμένα.

Αἱ σειραὶ τῶν ὁρέων τῆς Βοσνίας καὶ τῆς μεσημβρινῆς αὐτῆς ἐπαρχίας τῆς Ἐρζεγοβίνης κατὰ τὴν πλείστην αὐτῶν ἀνάπτυξιν προσομοιάζουσι πρὸς τὰς τῆς δυτικῆς Ἑλβετίας τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ὡς ἐκεῖναι οὕτω καὶ αὗται σύγκεινται κυρίως ἐκ βράχων τιτανοειδῶν καὶ ἀναπτύσσονται ὡς τείχη παράλληλα, τραχυνόμενα ὑπὸ κορυφῶν ὀξείων ὡς ἐκεῖναι οὕτω καὶ αἱ σειραὶ τῶν ὁρέων τῆς Βοσνίας ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ ὁροπέδιον ἐξ αὐλάκων παραλλήλων, διατεθειμένων ὡς διχοδικῶν βαθμίδων ἰδανικῆς κλιτύος ἀρκούντως λείας.

Τὰ ὄρη ταῦτα ὑπὸ καθολικὴν ὄψιν παρίστανται ἔρημα καὶ μελαγχολικά. Κατὰ τὸ πλείστον εἶναι τραχέα καὶ πετρώδη, γυμνὰ φυτῶν καὶ ὑδάτων ἄληθῆ δάση δὲν ἀπαντᾷ τις εἰμὴ πρὸς δυσμὰς, ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι ὁπωσοῦν παραγωγόν. Αἱ ἄκαρποι γαῖαι καὶ τὰ δάση εἶναι τετράκις πολυαριθμότερα τῶν καλλιεργημένων.

Ὁ Κεϊπερτ ἐν τῷ χάρτῃ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας δὲν κατονομάζει οὐδεμίαν σειρὰν ὁρέων τῆς Ἐρζεγοβίνης, ὁ δὲ πλοίαρχος Ροσκέβιτς δὲν εἶναι ἐξηγητικώτερος τούτου· ὁ Andriveau Gonjou καὶ ὁ Dussieux περιγράφουσιν ἀκριβέστερον τὸ ὁρογραφικὸν σύστημα, ἀλλὰ κατὰ τὸν μὲν αἱ Δυναρικαὶ Ἀλπεις διατρέχουσιν ἀποκλειστικῶς τὴν Δαλματίαν κατὰ

μῆκος τῶν Τουρκοδαλματικῶν ὁρίων, ἐνῶ κατὰ τὸν ἕτερον εἰσέρχονται διὰ τῆς Κροατίας καὶ τῆς Βοσνίας καὶ διατρέχουσι κατὰ μῆκος τὴν Ἐρζεγοβίνην μέχρι τοῦ Μαυροβουνίου, ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ὁποίου τὸ ὄρος Σκάρδος διαδέχεται τὰς Δυναρικές Ἀλπεις. Κατὰ τὸν Sainte-Marie τὰ ὄρη Βράν, Ἰβαν-πλανίνα, Τερσκοβίτσα, ἀποτελοῦσι τὸ πρὸς Β. ὄριον διὰ τῆς Βοσνίας συνάπτονται πρὸς τὰς Δυναρικές Ἀλπεις, ὡς καὶ τὸ Βραβιάτς, Βλάχ, Λεπάτα, Πορίμ, καὶ ἄλλα κείμενα ἔνωθεν τοῦ Μοστάρ καὶ ΒΑ. τῆς ἐπαρχίας. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἐκφυάδων τῶν κειμένων μεταξὺ Λίθνου, Μοστάρ, Λουδούχα καὶ Τρεβίνης. Τὰ πρὸς Δ., ΜΔ. καὶ ΒΔ. ὅμως συνάπτονται πρὸς τὸν Σκάρδον διὰ τοῦ ὄρους Δόρμιτορ, ὅστις εἰς τὰ ὄρια τοῦ Μαυροβουνίου ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα τῆς ὁρογραφικῆς ἀναπτύξεως, πρὸς ὃν συνδέονται τὰ ὄρη Δούγας, Οὐτάχ, Βολογιάν, Δυμὸχ, Γράδες, Μορινά, Βάβα κλπ.

Οἱ γεωγράφοι δὲν εἶναι ὡσαύτως σύμφωνοι περὶ τῆς ὁρογραφίας τῶν τοπογραφικῶν ὀνομάτων τῆς Ἐρζεγοβίνης. Οἱ μὲν ἐξευρωπαϊζοῦσι τὰ ὀνόματα, ἄλλοι δὲ τηροῦσι τὴν σλαβικὴν προφορὰν ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν ὁρογραφίαν ἣν ὁ Sainte-Marie τηρεῖ ἐν τῇ περὶ Ἐρζεγοβίνης γεωγραφικῇ μελέτῃ αὐτοῦ.

Αἱ Δυναρικαὶ Ἀλπεις λαμβάνουσι διάφορα εἰδικὰ ὀνόματα· οὕτως ὁ ὄγκος ὅστις ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ναρέντα, τοῦ Ράμα καὶ τοῦ Βέρβου, ἀποτελεῖ τὴν σειρὰν τοῦ ὄρους Δινάρα, οὗ τὸ μῆκος, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι Βόζνοκ εἶναι 315 ἕως 316 χιλιόμετρα, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος παραλλάσσει κατὰ πολὺ, καθόσον, ἐνῶ μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ράμα καὶ Βέρβου εἶναι 44,298 ἕως 48,830 μ., μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ναρέντα καὶ τοῦ Δρίνα ἀνέρχεται καὶ μέχρι 37,660 μ. Τὰ σπουδαιότερα ὄρη μετ' αὐτὸ εἶναι τὸ Σατώρ καὶ τὸ Σταρελίνα, συνεχῆ πρὸς τὸ ὄρος Δινάρα καὶ ὕψους 4790 μέτρων, τὸ Ραδούτσα-πλανίνα μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ράμα καὶ Βέρβου, ὕψους 4566 μέτρων, τὸ Βιτόβνικ-πλανίνα πρὸς τὸν Ναρένταν, τὸ Βισότσικα διαχωρίζον τὸν Ναρένταν ἀπὸ τοῦ Δρίνα, τὰ ὄρη Τζαβούλια, καὶ πρὸς νότον τούτων τὰ ὄρη Τρέλα κατὰ μῆκος τοῦ ῥοῦ τοῦ Ναρέντα, τὰ ὄρη Πορίμ, Λεπέτζ καὶ Βέλεσ ἀπολήγοντα ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ καὶ ὕψους 4254 μέτρων, τὸ Τρεσκοβίτσα-πλανίνα τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς Α. κλιτύς εἶναι πυκνὰ κατωκημένη καὶ καλῶς καλλιεργημένη, εἶναι δὲ ὕψους 2068 μέτρων, τὸ Βούτσικα-πλανίνα σχεδὸν πάντῃ γυμνὸν καὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἔδαφος παράγει δένδρα στρεβλά καὶ ῥαχίτικα, καὶ τὸ Λελία, ὃ εἶναι ξηρόν. Τὸ Γρέδελ, Λεβέρσνικ καὶ Δύμοσ εἶναι τραχέα ἀλλὰ δασώδη ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτῶν. Τὸ Γεμέρνα-

πλανίνα κοσμεῖται ὑπὸ δασῶν πευκῶν εἰς τὰ κάτω αὐτοῦ μέρη. ΝΑ. τοῦ Γρέδελ τὸ ὄρος Σουτίνικ φθάνει ὕψους 1532 μέτρων, τὸ δὲ Βολογιάν ὕψους 2002 μέτρων· τοῦτο μετὰ τῆς κορυφῆς τοῦ Τρεσκοβίτσα παριστᾷ τὸ μέγιστον ὕψος τῶν Δυναρικῶν Ἀλπεων. Πρὸς τὸ Γεμέρνα-πλανίνα συνέχεται ΝΑ. τὸ Ἰαβέρ, τὸ ὁποῖον συνδέεται μετὰ τοῦ Βιχατσίκα μεταξὺ Φοζνίκα καὶ Μετόικα. Τοῦτο μετὰ τοῦ Σβίντς καταλήγει εἰς τὸ ὁροπέδιον τῆς Νεβεσίνης καὶ συνδέεται πρὸς Β. μετὰ τοῦ ὄρους Μοριμέ.

Τὰ κυριώτερα ὄρη ἅτινα διέρχονται ἐκ Δ. πρὸς Α. εἶναι Δόρμιτορ, Σινζαβίν, τὰ ὄρη Τρογλάβα-σομίνκ, τὸ Βιδούσχα-πλανίνα καὶ τὸ Γραδίν-πλανίνα μεταξὺ τῶν πεδιάδων τῆς Λουβίνης καὶ Πόποβο.

Πρὸς Α. καὶ ΝΑ. πολλαὶ μεγάλαι κοιλάδες κρατηροειδεῖς διαχωρίζουσι τὰ ὄρη τῆς Βοσνίας ἀπὸ τῶν ὄγκων τῆς Σερβίας. Ἡ ἀξιολογώτατη πασῶν εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Νοβισάσαρ, ὅπου συναντῶνται μέγα πλῆθος χειμάρρων καὶ ἡ ὁποία κατέχει ὅλας τὰς διαβάσεις τῆς χώρας. Αὕτη εἶναι ἡ στρατηγικὴ κλεῖς τῆς χώρας ταύτης τῆς Τουρκίας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡ κυβέρνησις ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ταύτην κύριον σταθμὸν τοῦ μέλλοντος δικτύου τῶν βορειο-ανατολικῶν σιδηροδρόμων.

Σχεδὸν ἅπασαι αἱ σειραὶ τῶν ὁρέων τῆς Βοσνίας ἀνυψοῦνται καθόσον προχωροῦσι πρὸς μεσημβρίαν τῆς χερσονήσου. Τὸ μέσον αὐτῶν ὕψος, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς δὲν φθάνει τὰ χίλια μέτρα, ἀνορθοῦται κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βοσνίας. Ἐπὶ τῶν ὁρίων δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὁ ὄγκος τοῦ Δόρμιτορ ἀνυψοῖ τὰς λευκάς αὐτοῦ πυραμίδας ἐπὶ πλέον τῶν 2,500 μέτρων. Κύκλω τοῦ ὠραίου τούτου ὄρους, τὸ ὁποῖον μάτην ἐδοκίμασαν οἱ περιηγηταὶ νὰ ἀναβῶσιν, ἡ χώρα ἔχει καθόλου χαρακτῆρα ὁροπεδίου διατεινομένου ὑπὸ βαθέων κοιλωμάτων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν εἶναι ἀνοικτὰ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἐρζεγοβίνης, τὰ δὲ περικυκλοῦνται ἐντελῶς ὑπὸ βράχων ὡς αἱ κοιλάδες τοῦ Μαυροβουνίου.

Αἱ μεταξὺ πάντων τῶν ὁρέων κοιλάδες εἶναι ὀλιγάριθμοι, καὶ ἀποτελοῦσι τὴν καλλιεργημένην γῆν τῆς χώρας. Μνημονεύομεν ἰδίως τῆς πεδιάδος τοῦ Πόποβο, τῆς τοῦ Γλάμοζ καὶ Δύβνο, ἀριθμούσας 753 χιλιόμετρα περιφέρειαν. Ἡ μᾶλλον ἐκτεταμένη εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Κυπρέσκο.

Ἰδρογραφία.

Ἡ Ἐρζεγοβίνη ἔχουσα δύο συστήματα ὁρέων ἔχει δι' αὐτὸ καὶ δύο δεξαμενάς τῶν ὑδάτων αὐτῆς. Διὰ τοῦ Ναρέντα συνεισφέρει ΝΑ. εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, διὰ τοῦ Δρίνα ΝΑ. εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν. Ἐξαιρέσει τοῦ Ναρέντα ἅπαντα τὰ ποτάμια, οἱ χειμάρροι καὶ τὰ ῥυάκια ἅτινα διατρέχουσι τὴν χώραν, ἔχουσι προ-

διαγεγραμμένην ἐκ τῶν προτέρων τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῶν παραλλήλων στοίχων τῶν ὁρέων, καὶ ῥέουσιν ἀπὸ νότου καὶ ἀνατολῶν πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς διὰ τῶν προεχραγμένων αὐτοῖς αὐλάκων. Κατ' ἀποστάσεις οἱ τιτανώδεις οὗτοι τοῖχοι διακόπτονται ὑπὸ στενῶν σχισμάτων, ἐν οἷς πίπτοντα τὰ ὕδατα διὰ τινος αἰφνιδίας ἐκτροπῆς εἰσρέουσιν εἰς τὸν βυθὸν ἄλλου αὐλάκος. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι αἱ κοιλάδες διὰ τῶν τοιούτων ῥευμάτων θὰ παρείχον φυσικὰς ὁδοὺς, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἀνέρχεται τις εἰς τὰ ὁροπέδια· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι οὐδαμῶς ἀληθές· τὰ πλείστα τῶν στενοπόρων τούτων εἶναι λίαν δυσπρόσιτα, καὶ ἐνόσω δὲν κατασκευασθῶσι μεγάλαι ὁδοί, εἰς πολλὰ μέρη διὰ νὰ μεταβῇ τις ἀπὸ τινος τόπου εἰς ἄλλον θὰ ἦναι ἠναγκασμένος νὰ ἀναρριχᾷται ὑψηλοῦς τοίχους. Ἡ ἔλλειψις μέσων συγκοινωνίας καθιστᾷ ἰδίως τοσοῦτον ἐπιπόνους καὶ ἐπικινδύνους τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν Ἐρζεγοβίνῃ.

Οὕτε σπηλαίων οὕτε καταβοθρῶν στεροῦνται ἡ Ἐρζεγοβίνη καὶ Βοσνία. Σποράδην ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῶν βράχων ὅπου βάθους 20 μέχρι 30 μέτρων, ὅμοιαι πρὸς κρατῆρας. Τὸ ἔδαφος εἶναι οὕτως εἰπεῖν διεσχιζόμενον καὶ διατετρυπημένον ὑπὸ βόθρων, ἐν οἷς ἀφανίζονται τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς οὕτως, ὥστε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν αἱ ὑπόγειοι δεξαμεναὶ ἐκχειλίζουσιν ἐκ τῆς ἐπιφανείας. Ὁ ὑδροκλικὸς ὄργανισμός τῆς πολυσχιδοῦς ταύτης χώρας δύναται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος νὰ μεταβληθῇ. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, λίμνη τις σημειομένη ἐπὶ τῶν χαρτῶν δὲν ὑπάρχει πλέον, διότι αἱ ἐσωτερικαὶ ὅποιαι τῶν βράχων ἀπηλλάγησαν τῶν προσκλίσεων αἵτινες τὰς ἀπέφρασσον, τούναντίον δὲ νέα λίμνη ἐσχηματίσθη, διότι αἱ διώρυγες ἐξηφανίσθησαν. Μόνος ὁ ποταμὸς Ναρέντας ἐκβάλλει πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν, ἅπαντα δὲ τὰ λοιπὰ ῥεύματα ἀκολουθοῦσι τὴν γενικὴν ἀπόκλινιν τοῦ ἔδαφους καὶ κατέρχονται πρὸς τὸν Δούναβιν.

Ὁ Ναρέντας σχηματίζεται ἐκ τῶν ῥευμάτων τῶν ὁρέων Μορινέ, Τζινέρμο, Γρέδελ καὶ Δυμὸχ, περιγράφει δὲ ἐν τῇ ἄνω αὐτοῦ πορείᾳ μέγαν κύκλον ἐν μέσῳ δύο στοίχων ὁρέων ἀποτόμων καὶ λίαν ὑψηλῶν, ἅτινα συστενοῦσι τὴν κοίτην αὐτοῦ καὶ δίδουσιν εἰς αὐτὴν τὴν ὄψιν ὀρηκτοῦ χειμάρρου. Ἐν Κονίτς ὑπάρχει γέφυρα λίθινος ἐκ πέντε τόξων, φέρουσα χρονολογίαν τοῦ 1093. Ἐν Μοστάρ, τῇ πρωτεύουσιν τῆς Ἐρζεγοβίνης, ὁ Ναρέντας διέρχεται ὡραιότατην γέφυραν ἐξ ἐνὸς τόξου, χρονολογουμένην ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμίων καὶ οἰκοδομηθεῖσαν τῇ διαταγῇ τοῦ Τραϊανοῦ τῷ 98 μ. Χ. Παρὰ τῷ Μέλκοβιτς εἰσέρχεται εἰς τὴν αὐστριακὴν χώραν ἔχων μέσον πλάτος 20 μέχρι 25 μέτρων καὶ βάθος 7 ἢ 8 μέτρων, ἐκβάλλει δὲ εἰς τὴν

θάλασσαν πλατύτατος, διὰ δύο βραχιονων περικυκλωμένων ὑπὸ βάλτων.

Τὸ ὕψος τοῦ ποταμοῦ τούτου ἐν μὲν ταῖς πηγαῖς εἶναι 3,500 ποδῶν, κάτωθεν δὲ τῆς Κορνίτζας οὐχὶ πλέον τῶν 1500 ποδῶν· εἶναι λοιπὸν ἀπόκλισις 2000 ποδῶν, καθ' ἣν ὁ Ναρέντας κατέρχεται ὁρμητικῶς. Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὀλίγον ἄνωθεν τῆς Μοστάρ ἡ φορὰ αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτον ὁρμητικὴ, ὥστε μὴ δυνάμενος νὰ πλατυνθῇ ἕνεκα τῆς στενότητος τῆς κοίτης αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ σκάψῃ διόδον διὰ χαράδρας 12 ἕως 15 μέτρων μακρῆς, τῆς ὁποίας οἱ θράχοι εἶναι χρώματος ὑδατείου. Ὁ Ναρέντας εἶναι πλωτὸς διὰ πλοίων μέχρι Κρουσεβίτσας, δι' ἀτμοπλοίων δὲ 150 τόνων τὸ πολὺ ἀπὸ τοῦ Μετκοβίχτ μέχρι τῶν ἐκβολῶν. Δύο σιδηρεῖ γέφυραι πρόκειται νὰ οἰκοδομηθῶσι προσεχῶς ἐν Ζαβλάνικα διὰ πέραςμα ἀμαξῶν, ὥστε οὕτω νὰ συγκοινωνῇ ἡ Μοστάρ μετὰ τοῦ Σεραχέβο δι' ὁδοῦ ἐχρούσης λειοτέραν ἀπόκλινσιν τῆς νῦν.

Τὰ ἐπιρρέοντα εἰς τὸν Ναρένταν ποτάμια εἶναι δέκα ἐκ τῆς δεξιᾶς ὕψους καὶ ἑπτὰ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς, τὰ ὀνομαστώτατα.

Πρὸς τὴν δεξιὰ μὲν τῆς Μαύρης θαλάσσης ὁ Δρίνας, σχηματίζομενος ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Τάρα καὶ Πίβας, διαχωρίζει τὸ βιλαέτιον τῆς Βοσνίας ἀπὸ τῆς Σερβίας καὶ χύνεται εἰς τὸν Σάβαν, ὅστις κομίζει τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἰς τὸν Δούναβιν. Τὰ ἐπιρρέοντα εἰς τὸν Τάραν, τὸν Πίβαν καὶ τὸν Δρίναν ποτάμια δὲν εἶναι ἄξια λόγου.

Οἱ χεῖμαρροι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἑρζεγοβίνης ἀπόλλυνται ἐν ταῖς λίμναις, μετὰ πορεῖαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μακρὰν, δι' ὑπογείων καταβολῶν. Οἱ ἀξιολογώτατοι εἶναι ὁ Ζέχα, ὁ Μύσικα καὶ ὁ Μύκοστακ. Περιεργότατος εἶναι ὁ δρόμος τοῦ Τρεβινίτζα ἐν τῇ δυτικῇ Ἑρζεγοβίνῃ, ὅστις ἀπολήγει εἰς βάλτους ἄνωθεν τῆς Τρεβίνης. Οὗτος φαίνεται καὶ γίνεταί ἀφανὴς διὰ νὰ ἀναφανῇ πάλιν· εἰς τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, ὅτε μὲν ὁρατὸς, ὅτε δὲ ἀφανὴς, ἐνοῦται πρὸς τὸν Ναρένταν διερχόμενος τὴν πεδιάδα τοῦ Κοτάσι. Ἐν ταῖς πηγαῖς τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶναι 20 βημάτων περίπου, κάτωθεν τῆς Τρεβίνης εἶναι 50 ἕως 60 βημάτων, τὴ δὲ βάθος αὐτοῦ 3 ἕως 4 ποδῶν. Τὰ λοιπὰ ρέοντα ὕδατα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας εἶναι ρυάκια σχηματίζομενα ἐξ ὑδάτων βροχῶν, καὶ τὰ ὁποῖα χάνονται ἢ εἰς ἀπεράντους καταβόθρας ἢ εἰς τὰς χαράδρας τῶν ὀρέων.

Ὡς βλέπει τις ἐκ τῆς δοθείσης περιγραφῆς, αἱ δεξιὰ μὲν τῶν ὑδάτων τῆς Ἑρζεγοβίνης, αἱ παροδικαὶ κατακλύσεις, προσερχόμενα ἐξ ὑπερεκχειλίσεως τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς, καλύπτουσι συχνὰ τοὺς ἀγρούς. Ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ὑδάτων μένει λᾶσπη καὶ βόρβορος, ἅτινα εἶναι αἷτια ἀναθυμιάσεων ἐπικινδύνων καὶ πυρετῶν,

αἱ καθιστῶσιν οὕτω τὴν ἐν τῇ χώρᾳ διαμονὴν λίαν ἐπικινδύνον. Ἐν Ἑρζεγοβίνῃ ἀπαντῶσι μόνον δύο πεδιάδες ἀξιόλογοι ὑπὸ στρατηγικὴν ἔποψιν· ἡ τῆς Γαβέλλας, κατεχομένη ὑπὸ τῶν βάλτων τοῦ Οὐτουβο, καὶ ἡ τοῦ Γράχοβο, ἐπὶ τῶν ὀρίων τοῦ Μαυροβουνίου.

Ἐπιταὶ συνέχισις.

ΓΑΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΩΝ ENTOMON

Μεταξὺ τῶν ζήτημάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε ἄξια ἀπάσης τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καταλακτέον ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τοῦτο, τὸ περὶ τῆς ὕλικης δυνάμεως τῶν ἐντόμων. Τὰς ἐπομένους δὲ περιέργους λεπτομερείας, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀνέγνωμεν ὅχι πρὸ πολλοῦ εἰς ἀγγλικόν τι περιοδικὸν σύγγραμμά· «Ὁ ἵππος, ὁ λέων, ὁ ἐλέφας εἶνε θεοαίως ζῶα διακρίνοντα ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν δύναμιν, ἀλλ' ἂν παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἀσθενέστατον τῶν ἐντόμων, θὰ μείνωσι κατησχυμένα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα θηρία. Τῶν ἐντόμων ἡ δύναμις καταδεικνύεται εἰς τὸ πῆδημα, εἰς τὸ τρέξιμον, εἰς τὴν πτήσιν καὶ ἐνίοτε καὶ εἰς ἄλλας ἐνεργείας. Ἐντομα τινὰ τόσον ταχέως τρέχουσιν, ὥστε ἂν κατὰ ἴσιν ἀναλογίαν ἀνθρωπὸς τις εἶχε τὴν αὐτὴν ταχύτητα, θὰ διέτρεχε 30 ἀγγλικά μίλια εἰς ἓν λεπτόν τῆς ὥρας, τοῦτέστι θὰ ἔτρεχε ἐξήκοντα φορὰς ταχύτερον τῆς σιδηροδρομικῆς μηχανῆς. Ἡ ἀκρίς, τῇ βοήθειᾳ τῶν πτερῶν τῆς, πηδᾷ διάστημα ἴσον περίπου πρὸς τὸ δικαιοσιπλάσιον διάστημα τοῦ μήκους τοῦ σώματός της· ὁ ἀνθρωπὸς, ἐν ἴσιν ἀναλογίᾳ, ἔπρεπε νὰ κάμνῃ πηδήματα ἴσα κατὰ τὸ διάστημα πρὸς τὸ τέταρτον ἀγγλικῷ μιλίῳ. Ὁ ψύλλος πηδᾷ ἐπίσης δικαιοσιπλάσιον διάστημα τοῦ μήκους του, ὑπελογίσθη δὲ ὅτι ἂν ὁ ἵππος ἠδύνατο νὰ πηδήσῃ ἐν τοιαύτῃ ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ σῶμά του, δι' ἐνὸς ἡμιμέτου θὰ ὑπερεπῆδα τὰ Βραχῶδη ὄρη. Πολλὰ ἔντομα πηδῶσι τῇ βοήθειᾳ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τοῦ σώματός των. Εἶδός τι κανθάρων, οἱ καλούμενοι πηδηταὶ κύνθαιοι, ἀναπηδῶσι καθέτως ὅταν τύχῃ νὰ κεῖνται ὑπτιοί, τῇ βοήθειᾳ ἀκανθοειδοῦς τινος ὀσταρίου εὗρισκόμενου ἐντὸς μικροῦ κοιλώματος ὀπισθεν τοῦ θώρακος, ὅπερ ἐνεργοῦν ὡς τι μηχανικὸν ἐλατήριο ἀνατινάσσει τὸ ζῶον εἰς τὸν ἀέρα, εἰς πολλῶν δακτύλων ὕψος. Εἶδον τινὰ μυῶν ἔχουσι πτερὰ δυνατὰ, ὅσον δὲν δύναται τις νὰ πιστεύσῃ. Ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας τὰς βλέπεις νὰ κυνηγῶσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν τελαμάτων μικρὰ ἔντομα, ἐξ ὧν τρέφονται. Στρέφουσι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, πηδῶσι, χύνονται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, διακόπτουσι τὴν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν πορείαν των διαγράφουσαι ὀρθὴν γωνίαν, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ φκίνωνται κουρασμέναι, καὶ ταῦτα μετὰ ταχύτητος μεγίστης, ἕνεκα

τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται νὰ τὰς συλλάβῃ. Συγγραφεὺς τις διηγείται ὅτι μυῖα τις ἐκ τούτων ἐπιάσθη ὑπὸ τινος ἐπιβάτου ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης ἐν ᾧ ἡ πλησιεστέρη ξηρὰ, ἡ ἀφρικανικὴ ἀκτὴ, ἀπείχε 500 μίλια. Ἄλλοτε παρητήρησαν ταπεινὴν μέλισσαν ν' ἀκολουθῇ τὸν σιδηρόδρομον. Εἴκοσι μίλια τὴν ὥραν διέτρεχε τὸ ζῶον, ἂν καὶ εἶχε ἐναντίον τὸν ἄνεμον· ἂν δὲ τις ὑπολογίσῃ τοὺς ἀπείρους ἐλιγμούς, οὓς ἔκαμε ἐμπρὸς ὀπίσω, δεξιὰ ἀριστερὰ, θὰ ἴδῃ ὅτι ἔτρεχε καὶ ταχύτερον ἀκρόμῃ τοῦ σιδηροδρόμου. Κάνθαροί τινες, ἀναλόγως τοῦ σώματός των, πετῶσι ταχύτερον παντὸς πτηνοῦ· διηγείται δὲ ὁ μέγας Λινναῖος ὅτι χρυσάλις τις διέτρεξεν ἑκατὸν μίλια διὰ μίαν μόνον πτήσιν· προστίθησι δὲ ὁ αὐτὸς φυσιοδίφης, ὅτι ἂν τοῦ ἐλέφαντος ἡ προβοσκὶς εἶχε κατ' ἀναλογίαν ὅσην δύναμιν ἔχει ἡ κεφαία τοῦ κανθάρου, θὰ ἠδύνατο ἐκεῖνος νὰ μετακινήσῃ ὄρη. Τίς δὲν παρετήρησεν ὅτι ὁ κύνθαρος ἀνασηκόνει, διὰ νὰ διαφύγῃ, τὰ διάφορα πράγματα ὑπὸ τὰ ὁποῖα τὸν κρατοῦσι τρόπον τινὰ αἰχμάλωτον; Καὶ αὐτὸς ὁ παλαιὸς Πλίνιος λέγει, ὅτι ἂν τις συγκρίνῃ τὰ βάρη, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ βαρύνωσιν οἱ μύρμηκες πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ σώματός των, θὰ φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οὐδὲν ζῶον εἶναι ἀναλόγως ἰσχυρότερον.»

Σ.

ΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΠΡΟΟΔΟΙ

Ἡ μάθησις καθιστᾷ τὴν ἐργασίαν παραγωγικωτέραν. Ἐὰν ὅλος ὁ σῖτος ὁ συγκομιζόμενος σήμερον εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἔπρεπε νὰ ἀλωνισθῇ καὶ ἀλεσθῇ μὲ τὰ τεχνικὰ μέσα τῶν ἀρχαίων χρόνων, μόλις ἤθελεν ἐξαρκέσει εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν. Εὐτυχῶς διὰ τῶν μηχανῶν τὸ ἔργον τοῦτο ἐκτελοῦσι σήμερον ὀλιγάριθμοι τινες ἐργάται. Ἡ ἐργασία διευθυνομένη ὑπὸ τῆς διανοίας κατασκευάζει τὰς οἰκίας μας, τὰς γεφύρας, τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ πλοῖα, τὰ ὀρολόγια, τὰ κλειδοκύμβαλα, τὰ πιεστήριά μας, αὐτὴ ἐν ἐνὶ λόγῳ παράγει τὴν κυκλοφορίαν.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἀνυψώνει τὸν ἐργάτην. Ὅταν ὁ ἐργάτης ἀνατραφῇ καὶ διδαχθῇ ἐπίσης καλῶς, ὅπως καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν τάξεων ὅσοι δὲν ἐργάζονται μὲ τὰς χεῖρας, θέλει ἀποκτήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ὑπόληψιν. Ὁ Κιγκιννάτος ἀροτριῶν τὸν ἀγρόν του, ὁ Φραγκλῖνος στοιχειοθετῶν εἰς τὸ τυπογραφεῖον καὶ ὁ Οὐγ Μίλλερ ἐργαζόμενος εἰς τὸ λατόμεϊον, οὐδενὸς ἄλλου ἦσαν κατώτεροι, τοῦλάχιστον δι' ἐκείνους, ὅσων ἡ ὑπόληψις ἔχει ἀξίαν τινά.

WICKERSHAM.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ ποσὸν τῆς δυνάμεως τῶν ἐξ

ἀτμοῦ ἵππων, τῶν κινούντων τὰς δαιμονίους αὐτῆς μηχανάς, ὑπολογίζεται εἰς 3,650,000· ἀλλ' ἐκάστου ἵππου ἀτμοῦ ἡ δύναμις ἀναλογεῖ πρὸς τὴν δύναμιν 21 ἀνδρῶν· ἄρα ἐκ τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς Ἀγγλίας παράγεται δύναμις 76 περίπου ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν. Τὰ δὲ 76 ταῦτα ἑκατομμύρια ἀνδρῶν τελείων, ἀνδρῶν ἐργατικῶν, ὑποθέτουσι πληθυσμὸν 300 ἑκατομμυρίων· ὥστε ἡ Μ. Βρετανία διὰ τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς ἐκτελεῖ ἔργα τὰ ὁποῖα ἄπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης δὲν ἤθελον δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσωσι, διὰ μόνων τῶν βραχιόνων φιλοπονοῦντες· καὶ ἀληθῶς, τίνες Τιτάνιοι ἢ Γιγάντσιοι βραχιόνες ἤθελον δυνηθῇ ὡς ὁ ἀτμὸς νὰ σύρωσι τὰς φορταγωγὰς ἀμάξας τῶν σιδηροδρόμων βάρους 160 τόνων, ἢ νὰ ἀνακινῶσι σφύρας 40,000 χιλιγράμμων, ἢ τοὺς ἰσχυροὺς ἀεροφόρους φυσητήρας τοὺς ἀναρρίπτοντας τὸ φλογερὸν πῦρ τῶν ὑψιτεχνῶν καμίνων, ἐν αἷς τήκονται τὰ μέταλλα;

I. A. ΣΟΡΓΙΟΣ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

6.—Διὰ τὴν τὰ σώματα εἶναι συμπίεστα, δηλ. ἄλλα μὲν πιεζόμενα ὡς ὁ ἀήρ, ἄλλα σφυρηλατούμενα ὡς τὰ μέταλλα, δύναται νὰ καταλαμβάνωσι μικρότερον χῶρον;

Διότι τὰ μόρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖνται οἱ πόροι, πιεζόμενα ἢ σφυρηλατούμενα, πλησιάζουσι πρὸς ἄλληλα, καταλαμβάνοντα τὴν θέσιν τῶν πόρων. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνα τῶν σωμάτων συμπίεζονται περισσότερον ὅσα εἶναι μᾶλλον πορώδη.

7.—Διὰ τὴν ἐνίοτε ὅταν ριψώμεν σφαῖραν διὰ πυροβόλου ὅπλου ἐπὶ ὕδατος παραθύρου, αὕτη δὲν θραύεται ὀλοτελῶς, ἀλλὰ σχηματίζει μόνον ὅπην κυκλικὴν ἐσθὴν σχεδὸν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς σφαίρας;

Διότι ἕνεκα τῆς μεγίστης ταχύτητος τῆς σφαίρας τὰ μόρια τὰ ὁποῖα αὕτη ἐγγίζει ἐκτοπίζονται πρὸς τὰ πρόσω τόσον ταχέως, ὥστε δὲν προφθάνουσι νὰ μεταδώσωσι τὴν κίνησιν τῆς καὶ εἰς τὰ παρακείμενα μόρια.

8.—Διὰ τὴν τὰ κάστανα ἐκρήγνυνται μὲ κρότον, ὅταν δὲν τὰ χαράξωμεν πρὶν ἢ τὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν θερμὴν τέφραν;

Διότι τὰ κάστανα ὑπὸ τὸν φλοιὸν καὶ ἐντὸς τῆς οὐσίας των ἐμπεριέχουσιν ἀπ' ἐνὸς μὲν ἄερα, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὕδωρ ἐν εἶδει ὑγρασίας. Ὅταν ὁ ἀήρ οὗτος καὶ τὸ ὕδωρ θερμανθῶσι διαστέλλονται, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐξέλθωσι, διότι ὁ φλοιὸς τὰ συγκρατεῖ. Ἀλλ' ὅταν θερμανθῶσιν ἀρκούντως, ἡ διασταλτικὴ τῶν δυνάμεων ὑπερνικᾷ τὴν ἀντίστασιν τοῦ φλοιοῦ καὶ ἐξέρχονται μὲ ὄρυγ. Ὅταν ὅμως χαράξωμεν τὸ κάστανον, εὐρίσκουσι ἐλευθέραν τὴν διέξοδον καὶ ἐξέρχονται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐν τεμάχιον ξύ-

λου ἢ ἀνθρώπος ἀναμμένον ἐκρήγνυται πολλάκις μετέωρον καὶ τινάσσει σπινθήρας, διότι ὁ ἐμφωλεύων εἰς τοὺς πόρους τοῦ ἀέρος, διαστελλόμενος ὑπὸ τῆς θερμότητος, συμπαρασύρει καὶ τεμάχια τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐξοδὸν του.

9.—Διὰ τὴν ἐν καιρῷ χειμῶνος βλέπομεν ἐξερχόμενον ἐκ τῶν μυκτῆρων καὶ τοῦ στόματος τῶν ζώων ἐξόδους τι καπνοῦ;

Διότι ὁ ἐκπνεόμενος ἀέρας, ἐκ τῶν πνευμόνων ἐρχόμενος, εἶναι πολὺ θερμότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἰδίως ἐν καιρῷ χειμῶνος, φέρει δὲ καὶ μεγάλην ποσότητα ἀτμῶν ὕδατος ἐν ἀοράτῳ καταστάσει. Ἐρχόμενος δὲ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ψυχροῦ ἀέρος ἀποψύχεται, μεταδίδων εἰς αὐτὸν μέρος τοῦ θερμαντικοῦ του. Ἀλλ' ἀποψυχόμενος δὲν δύναται πλέον νὰ κρατήσῃ ἐν ἀοράτῳ καταστάσει τοὺς ἐνυπάρχοντας ἀτμούς, οἵτινες συμπυκνούνται καὶ καθίστανται ὁρατοί. Τοῦτο ὅμως συμβαίνει κατὰ τὸν χειμῶνα, κατὰ δὲ τὸ θέρος μόνον τὴν πρῶτην, ὅτε ἡ ἀτμοσφαῖρα περιέχει ἀρκετοὺς ἀτμούς ὕδατος ἐν ἀοράτῳ καταστάσει, ἀδυνατεῖ δὲ νὰ διαλύσῃ καὶ ἄλλους. Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τῆς ἡμέρας κατὰ τὸ θέρος, ὅτε πολλάκις ἡ θερμότης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος εἶναι ἀνωτέρα τοῦ ἐκ τῶν πνευμόνων ἐκπνεομένου, οἱ ἀτμοὶ οἱ ἐκ τῶν μυκτῆρων καὶ τοῦ στόματος τῶν ζώων ἐξερχόμενοι ὅχι μόνον δὲν συμπυκνούνται, ἀλλ' ἐτι μᾶλλον διαλύονται καὶ καθίστανται ἐντελῶς ἀόρατοι.

Ο ΜΑΥΡΟΣ Ο ΕΠΙΘΥΜΩΝ ΝΑ ΗΝΕ ΛΕΥΚΟΣ

Πολλάκις θέλομεν νὰ φαινώμεθα εἰς τὸν κόσμον πᾶν ἄλλο παρ' ὅ,τι εἴμεθα πράγματι.

Ὁ ταγματάρχης Βουοδίτς, ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ βασιλεῖ τῶν Ἀσάντῶν (λαοῦ τῆς Ἀφρικῆς), ἐπιθυμῶν νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς αὐλικούς Μαύρους καὶ εἰς τὰς ἐκ τῆς συνοδίας τῆς βασιλίσσης κυρίας, ἔκαμε τὰς προσωπογραφίας των. Ὁ βασιλεὺς, θαυμάσας τὴν ἐκπληκτικὴν ὁμοιότητα τῶν προσωπογραφημάτων τούτων, ἐζήτησε νὰ ζωγραφηθῇ καὶ ὁ ἴδιος. Εἶχεν ἤδη πολλάκις καθήσει ἀπέναντι τοῦ ζωγράφου, καὶ σκηνοῦν πολλάκις διὰ νὰ ἴδῃ τὰς προόδους τῆς εἰκόνης, ὅτε ὁ Κ. Βουοδίτς ἐνόμισεν ὅτι παρετήρησεν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως ἀνησυχίαν τινὰ καὶ μορφασμὸν ἐκφράζοντα τὴν στενοχωρίαν ἀνθρώπου, ὅστις ἐπιθυμεῖ καλῶς, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ εὕρῃ φράσιν τινὰ, ἐξ ἧς νὰ μαντευθῇ ἡ ἰδέα του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ζωγράφος ἐπέμεινε παρὰ τῇ Α. Μεγαλειότητι παρακαλῶν Αὐτὴν νὰ εὐαρεσθῇ νὰ ἐκφράσῃ τὴν σεπτὴν Αὐτῆς ἐπιθυμίαν, ὁ πτωχὸς μαῦρος βασιλεὺς ἐπέθηκε πέρας εἰς τοὺς ἐνδοιασμούς του, καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν δὲν ὑπῆρχε μέσον νὰ τὸν ζωγραφίσῃ λευκόν.

Μὴ γελᾶτε διὰ τὸν πτωχὸν Ἀφρικανόν! Πᾶς

ἄνθρωπος εἶναι βασιλεὺς μαῦρος, καὶ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν θὰ ἤθελε νὰ φανῇ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ὑπὸ χρώμα διαφόρον ἀπὸ ἐκείνου, μετὰ τὸ ὅποιον ἡ φύσις τὸν ἐμουντζούρωσε.

HENRI HEINE.

ΕΠΙ ΤΩΙ ΘΑΝΑΤΩΙ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΜΟΥ ΝΑΘΑΛΙΑΣ

Τώρα, πᾶνθις ἡ κυκλαμὴ καὶ κάθε σπόρο πᾶσαι Κρυφὸ κρεβάτι μες ἔς τὴν γῆν ἔρπονται τὸ πρωτοβούχι, Ποῦ πρὶν ἀρχίσουν ἡ χιονισαῖς, ἡ πάχνη, τ' ἀγριοκαῖρι Ἐξελασμένα τὰ κλαριά μετὰ τὴν στερνὴν γλυκάδα Πόλλυγυρά του φεύγοντας σκορπᾷ τὸ καλοκαίρι Στολίζονται μετὰ μυρωδιᾶς, μ' ἀνθούς, μετὰ πρασινάδα — Τώρα, παιδί μου, ἐξήλεψες τὸ στείρο τὸ σκοτάδι, Τοῦ τάφου τὰ στολίσματα, τὴν ἐρημίαν, τὸν ἄδην!

Μοσχοβολᾷ ἡ ἀλυσσικὴ, μικρὴ μου Ναθαλοῦλα, Τὰ δάκρυα, ἡ δάφνη, ἡ μυρτιάς ποτίζονται ὁροσουλὰ Καὶ τὸν ἀέρα πλημμυροῦν μετὰ τὴν ἀναπνοή τους. Ὡς τὸν ἥλιο τοῦ φθινοπώρου σὰ ζωντανὰ λουλούδια Οἱ καλογιάννοι χαίρονται. Μετὰ τὴν γλυκεῖαν φωνή τους Ὡς τὸ βάτο π' ἀκούρμενεταί λαλοῦν τὰ στεφανοῦδια Τὰ βάσανα τῆς ξενιτειᾶς. . . Καὶ σὺ ἔς τὸ γέροντά σου Στέλνεις, παιδί μου, ἀνέλπιστα, τὰ νεκρολίβανά σου;

Ὡς τὸν πολυτάραχο γιὰ τὸ κόσμον μίαν ἡμέραν Διαβάτης ἀνυπόμονος περὶ τὸν ἀέρα. Τὸ πάτημά του ἐφάνηκε ἔς τὸν ἄμμο μίαν αὐγήν. Ἄγριο τὸ κύμα πέρασε τὴν νύκτα καὶ τὸ σέει. . .

Ἐν Λευκάδι, τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1875.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΝΤΙΝΟΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Βάσις τῆς ἀληθοῦς ἀνεξαρτησίας εἶναι ἡ λέξις αὕτη, τὴν ὁποῖαν πάντοτε ἐθαύμασα: ὀλιγάρκεια! Ὁλιγάρκεια, ἰδοὺ τὸ ἄριστον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς δουλείας. Καὶ ἡ ὀλιγάρκεια δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐνδυμασίαν μόνον καὶ τὴν τροφήν, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα πράγματα. (William Cobbett.)

* Μάθε πρὸ πάντων νὰ σιωπᾷς: διότι ἡ τέχνη τοῦ διατηρεῖν τὴν φιλίαν, τοῦ ζῆν ἐν εἰρήνῃ, ἐν ἁρμονίᾳ, συνίσταται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὴν τέχνην τοῦ ἐν καιρῷ ἀρμολύειν σιγῶν. (Zschokke.)

* Ἡ βροχὴ, ὅταν πίπτῃ, ἀκούεται, ὅχι ὅμως καὶ ἡ χιών. Καὶ ἡ συνήθης θλίψις εἶναι ὁμοίως ὁροβώδης, ἀλλ' ἡ συγκεντρωμένη θλίψις εἶναι σιωπηλή. (Auerbach.)

* Ὅταν τις ᾔνῃ νέος πρέπει νὰ ἐπιμεληθῇ τὸν ἑαυτὸν του διὰ νὰ ἀρέσκῃ, ὅταν δὲ δὲν ᾔνῃ πλέον νέος, διὰ νὰ μὴ ἀπαρέσκῃ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κόσσυφος κόκκινος.

Τῇ 26 Σεπτεμβρίου τοῦ λήξαντος ἔτους κατὰ τὴν τετάρτην πρωΐνῃν ὥραν ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ Σαβοῦ, περιπολῶν, ἤκουσε κόσσυφον ἔχον-

1. Ἀπὸ τὸν Ἡμερολόγιον τοῦ 1875.

τα τὴν πόλιν νὰ ᾔδῃ γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τὴν Μασσαλιώτιδα, ἐν τινὶ οἰκίᾳ, τῆς ὁποίας τὸ παράθυρον ἐβλεπεν ἐπὶ τινος ὁδοῦ τῆς Μοντελιμάρτ, ἐν Παρισίοις. Καὶ ἦτο μὲν ἀδύνατον νὰ τεθῇ ὑπὸ κράτησιν ὁ μικρὸς στασιαστὴς, ἀλλ' ὁ ἐφευρετικὸς ζῆλος τοῦ κλητῆρος διηκούλυε τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξῆς: συνέταξε δηλαδὴ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τακτικὸν πρωτόκολλον κατὰ τοῦ Κ. Καζιμίρ Βιλλ, ἰδιοκτῆτου τοῦ πτηνοῦ, οὕτω δὲ ὁ Κ. Βιλλ παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ πταισματοδικείου κατηγορούμενος ἐπὶ νυκτερινῇ διαταράξει. Ὁ ἐκτελὼν χρὴ δημοσίου κατηγόρου ὑπαστυνόμος διὰ λόγου φοβεροῦ ἐβρόντησε κατὰ τῆς γενομένης καταχρήσεως τῶν φυσικῶν πλεονεκτημάτων τοῦ κοσσυφοῦ ἢ κοινωνία ἀπαιτεῖ, εἶπεν, ἂν ὅχι τοῦ κοσσυφοῦ τὴν καταδίκην, τοῦλάχιστον τὴν τοῦ κυρίου του. Εὐτυχῶς ὁ Κ. πταισματοδίκης ἦτο ἄλλης γνώμης. Καὶ ὁ κόσσυφος καὶ ὁ κύριός του ἠθωώθησαν διὰ τῆς ἐξῆς εὐφυοῦς ἀποφάσεως: «Ἐπειδὴ ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ συνταχθέντος τῇ 26 τοῦ λήξαντος μηνὸς Σεπτεμβρίου ὑπὸ τοῦ ὑπαστυνόμου Μοντελιμάρτ καὶ τοῦ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος Σαβοῦ καὶ ἐκ τῆς καταθέσεως τοῦ αὐτοῦ κλητῆρος, κατὰ τὴν ῥηθείσαν ἡμέραν, τὴν 4 ὥραν π. μ. κόσσυφός τις ἀνῆλκε εἰς τὸν Καζιμίρ Βιλλ ἐτραγῶδει γεγωνυῖα τῇ φωνῇ τὴν Μασσαλιώτιδα καὶ ἔκαμε τοιοῦτοτρόπως θόρυβον, ἀποτελοῦντα διατάραξιν τῆς κοινῆς ἡσυχίας» ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 479, παράγραφος 8, τοῦ ποινικοῦ κώδικος δὲν τιμωρεῖ τὰς νυκτερινὰς διαταράξεις εἰμὴ ἐφ' ὅσον αὗται προέρχονται ἐκ προσωπικῆς καὶ θεληματικῆς ἐνεργείας τοῦ εἰς τὴν ἡπράξεις ἀποδίδεται ἐπειδὴ δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Βιλλ παρώτρυνε τὸν κόσσυφόν του εἰς τὸ νὰ τραγώδῃ, ἐξάγεται δὲ μάλιστα ἐκ τῆς καταθέσεως τοῦ κλητῆρος ὅτι καθ' ἣν ὥραν ὁ κόσσυφος ἐτραγῶδει ὁ Βιλλ δὲν εὕρισκετο εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, εἰς τὸ ὅποιον καὶ ὁ κόσσυφος ἐπειδὴ ὁ κόσσυφος τραγώδῃ οὐδὲν ἄλλο πράττει ἢ ν' ἀκολουθῇ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ῥοπήν καὶ κλίσιν, μὴ ὑπαρχούσης δὲ εἰδικῆς πρὸς τοῦτο διατάξεως αὕτη μόνη ἡ κτῆσις δὲν ἀρκεῖ ἵνα καταστήσῃ τὸν ἰδιοκτῆτην συνυπεύθυνον δι' ὅσα ὁ κόσσυφος ἠδύνατο νὰ πράξῃ κατὰ παράθεσιν τοῦ ἄρθ. 479 τοῦ ποινικοῦ κώδικος ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γείνῃ διάκρισις μετὰ τοῦ φυσικοῦ ἔσματος τοῦ κοσσυφοῦ καὶ τοῦ μὴ τοιούτου, καὶ ὅτι ἂν διαφέρῃ ἡ μελωδία ὁ τόνος ὅμως τῆς φωνῆς δὲν εἶναι οὔτε δξύτερος, οὔτε μᾶλλον παρατεταμένος — διὰ ταῦτα κλ. ἀποφαίνεται ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει παράθεσις τοῦ μνησθέντος ἄρθρου, ἀπαλλάσσει δὲ τὸν Βιλλ τῆς κατηγορίας.»

Ἡ ὁρολογιοποιία.

Τὸ ὁρολόγιον, τὸ ὠραιότατον τοῦτο κόσμη-

μα, τὸ τόσον ὠφέλιμον, τὸ ὅποιον τόσον εὐκόλως ἐμπορεῖ τις νὰ φέρῃ πάντοτε μαζὶ τοῦ, εἶνε τὸ ἀντικείμενον μεγάλης βιομηχανίας, τὴν σπουδαιότητα τῆς ὁποίας ὀλίγοι ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μας ἐμποροῦν ἴσως νὰ φαντασθῶσι.

Μόνον εἰς τὸ ἐν Ἑλβετίᾳ καντόνιον (νομόν) τοῦ Νιουσιατέλ, κατασκευάζονται ἐτησίως ἐν ἑκατομμύριον ὁρολογίων, ἀξίας 50 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἡ δὲ παραγωγή εἰς ἄλλας χώρας ἔχει ὡς ἐξῆς: 500,000 ὁρολογίων, ἀξίας 30 ἑκατομμυρίων παράγει ἡ Γενεύη καὶ ἡ λοιπὴ Ἑλβετία 350,000, ἀξίας 22,400,000 φρ. ἡ Γαλλία 200,000, ἀξίας 17,500,000 φρ. ἡ Ἀγγλία 100,000, ἀξίας 7,500,000 φρ. ἡ Ἀμερική.

Ὅθεν ἡ ὅλη ἐτησίᾳ παραγωγή ὁρολογίων ἐν τῷ κόσμῳ συμποσοῦται εἰς 2,150,000, τὰ ὅποια εἰς τὸ ἐμπόριον ἐκπροσωποῦσι κεφάλαιον 127,400,000 φράγκων.

Ἡ Ἑλβετία μόνον κατασκευάζει τὰ δύο τρίτα τῶν κυκλοφορούντων ὁρολογίων.

Γιγαντώδης ἄμπελος.

Ἡ μεγαλητέρα τοῦ κόσμου ἄμπελος εὕρισκεται ἐν ἀγίᾳ Βαρβάρᾳ τῆς Καλιφορνίας. Τὸ στέλεχος ἐν τῇ βάσει τοῦ ἔχει πᾶχος 1 μέτρου καὶ 25 ὑφεκατομέτρων, διατηρεῖται δὲ τὸ αὐτὸ πᾶχος μέχρι 2 μέτρων καὶ 50 ὑφεκατομέτρων ὕψους. Ἐκείθεν διαιρεῖται εἰς πλείστους κλάδους καλύπτοντας 4000 περίπου τετραγωνικῶν ποδῶν ἐπιφάνειαν κύκλῳ. Πρὸ δύο ἐτῶν ἡ ἄμπελος αὕτη παρήγαγε 12000 λίτρας σταφυλῶν, εἶνε δ' ὡς λέγουσι τριακονταπέντε ἕως τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡλικίας.

Γενναία ἐλευθεριότης τοῦ Λαμαρτίνου.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Λαμαρτίνος ἐδέχθη εἰς ἐπίσκεψιν πτωχόν τινα λόγιον, ὅστις τῷ ἐξέθεσε τὴν θλίβεσθαι του κατάστασιν, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ πρὸς βοήθειαν ποσὸν ὅχι μικρόν. Ὁ Λαμαρτίνος, συγκινηθεὶς, ἤνοιξε τὸ συρτάριόν του καὶ ἔδωκε τὸ ζητηθὲν ποσόν. Ἀκολουθῶν δὲ, ὡς ἄνθρωπος εὐγενὴς, ὅστις δὲν λησμονεῖ ποτὲ τὴν ὀφείλει πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν φιλόφρονά συμπεριφορᾶν, προέπεμψε τὸν πτωχὸν λόγιον διὰ τῶν θαλάμων αὐτοῦ μέχρι τοῦ προθύρου.

Ἦτο φθινόπωρον καὶ ὁ καιρὸς ἤρχιζε νὰ εἶνε ψυχρός. Ὁ δυστυχὴς συγγραφεὺς ἔτρεμεν ὑπὸ τὸ πεπαλαιωμένον ἱμάτιόν του. Καθ' ἣν στιγμὴν δὲ ἤνοιγε τὴν θύραν, ὁ Λαμαρτίνος τὸν ἀνακαλεῖ λέγων:

—Κύριε, Κύριε, λησμονεῖτε τὸν ἐπενδύτην σας!

Καὶ εὐθὺς ἐξεκρέμασε ὡραῖον ὁλοκαίνουργον ἐπενδύτην, τὸν ὅποιον καὶ ἐπέθεσεν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ ξένου του, βοηθῶν αὐτὸν συγχρόνως εἰς τὸ νὰ περάσῃ τὰς χειρίδας μετὰ τοσαύτης φιλοφροσύνης καὶ χάριτος, ὥστε ὁ πτωχὸς λό-

γιος ἀνεχώρησε μασσῶν λέξεις τινάς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τολμήσῃ ν' ἀποποιηθῇ δῶρον προσφερθὲν μετὰ τόσης λεπτότητος.

Ἐξασφάλισις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Εἰς εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας ἑκατομμυρίων ὑπολογίζουσιν ὅτι ἀνέρχεται τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν κεφαλαίων τῶν κατατεθειμένων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ζωῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Εἰς τὰς ἠνωμένας πολιτείας ἀναλογεῖ εἰς ἐξασφαλισμένους ἐπὶ 34 κατοίκων, εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς ἐπὶ 48, εἰς τὴν Γερμανίαν εἰς ἐπὶ 29, εἰς τὴν Γαλλίαν μόνον εἰς ἐπὶ 350.

Συμβουλὴ πρὸς τοὺς ζητοῦντας μεγάλας προϋκας.

Ἀκούω, ἀγαπητὲ Ἰωάννη, ἔλεγεν Ἀγγλος τις πρὸς τινα φίλον του, ὅτι προτίθεσαι νὰ νυμφευθῇς· εἶνε ἀληθές; — Μάλιστα. — Πρέπει λοιπὸν νὰ σοὶ δώσω μίαν συμβουλήν· νὰ μὴ νυμφευθῇς, φίλε μου, γυναικὰ ἀνωτέραν τῆς ἀξίας σου. Ὅταν ἐνυμφεύθῃς ἐγὼ, ἤξιζον ἀκριβῶς πεντήκοντα σελλίνια, ἡ δὲ σύζυγός μου ἐξήκοντα δύο· ὁσάκις δὲ συνέβαινε νὰ ἔλθωμεν εἰς λόγους καὶ φιλονεικίας, τὰ περισσεύοντα δώδεκα σελλίνια ἔδιδαν κ' ἔπερναν 'ς τὸ στόμα της.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

Μετὰ τὰς τελευταίας ἡττας τῆς Γαλλίας, εἰς τῶν σπουδαιότερων πνευματικῶν διδασκάλων αὐτῆς, ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὀρλεάνης Dupanloup, ἔγραφε τὰ ἀκόλουθα: «Ναί, ὁ Θεὸς περικλαδεύει τὸ ἐφθαρμένον δένδρον.» Ὅ, τι ἀπόλλυται ἐν ταῖς παρούσαις ὥραις ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶνε ἡ Γαλλία, δὲν εἶνε τὸ ἔθνος. Ἀν ἡττᾶται καὶ καταβάλλεται τι, ἡττῶνται καὶ καταβάλλονται αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀδυναμίαι ἡμῶν. Ἡμεθα πλήρωμα ὑπὸ ὕπνου κατειλημμένον, ὅπερ ἔφερον κατὰ σκοπέλων καὶ πετρῶν ἡγήτορες καὶ κυβερνήται ἀφ' οὗ μετέδωκαν ἡμῖν ἐπὶ τέλους τὸν ἴδιον λήθαργον. Πεπτωκότες θέλομεν ἀναστῆθαι. Θέλομεν ἀναστῆθαι.... ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δέον νὰ ἡξεύρωμεν νὰ φωτισθῶμεν ὑπὸ τὴν δεινὴν ἀπαυγὴν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν. Θέλομεν ἀναστῆθαι ὑπὸ δύο ὅρους. Πῶτοι δὲ εἰσιν οἱ ὅροι οὗτοι; Εἰσὶν αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπηνώρθωσαν ὅλους τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς· ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ. Εἶχομεν πάντες σχεδὸν παύσει νὰ λαλῶμεν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ὅμως οἱ μεγιστάνες καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς πολλὴν ἔχουσι χρεῖαν νὰ γινώσκωσιν αὐτήν. Αἰώγιον τῷ ὄντι δυστύχημα τῶν ἡγεμόνων εἶνε νὰ ἐξαπατῶνται διότι φοβοῦνται νὰ φωτισθῶσιν. Οἱ πλησιάζοντες αὐτοὺς θεραπεύουσιν αὐτοὺς κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν, διὰ τῶν ἐνόχων δὲ συγκαταβάσεων ἐνθραχει ἐπιδεικτικῇ κολακεύει ἀναπληροῦσι τὰς ἐλλειπούσας εἰλικρινεῖς καὶ γενναίας παραινέσεις

καὶ συμβουλὰς. Πρὸ πάντων εἶχομεν παύσει νὰ ἀσκῶμεν τὴν ἀρετὴν. Τὴν ἀρετὴν ἐφυγάδευσεν ἐξ ὅλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας ἡ πολυτέλεια, ἐξήρπασε δὲ ἐκ παντὸς οἴκου ὁ ἀκάθεκτος ἔρως τῆς ὑλικῆς εὐζωίας καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν. Τὸ κακὸν ἦν μέγα καὶ φοβερόν· ἦν τοῖς πᾶσι κατάδηλον· ὁ βλέπων ἀνεστέναν ἐπ' αὐτῷ· ἀλλ' ὁ χεῖμα ἄρεος ἠκολούθει τὸν ῥοῦν αὐτοῦ...

ΥΓΙΕΙΝΗ

Καθαρισμὸς τοῦ κοιτῶνος τῶν ἀρρώστων.

Ὁ καθαρισμὸς τοῦ κοιτῶνος εἶναι ἐκ τῶν κυρίων τοῦ νοσοκόμου ἔργων· καὶ ἀπαξ μὲν τῆς ἡμέρας γίνεται ὅλου τοῦ δωματίου τέλειος καθαρισμὸς, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει καὶ, εἰ δυνατόν, καθ' ἣν ὥραν γίνεται καὶ ὁ ἀερισμὸς τοῦ δωματίου· πολλάκις δὲ τῆς ἡμέρας καθαρίζονται μέρη τινὰ, ἐὰν χρήζωσι καθαρισμοῦ· διότι ἡ ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ἀρρώστου τήρησις ἀκρας καθαριότητος καὶ τελείας τάξεως πρέπει νὰ ἦναι τὸ διαρκὲς μέλημα τοῦ νοσοκόμου. Ἰδιαιτέρας φροντίδος χρεῖαν ἔχει ὁ ὑπὸ τὴν κλίνην τόπος· τὸ δὲ τοῦ δωματίου ἔδαφος σαρώνεται ὅλον ἐπιμελῶς διὰ μετρίως ὑγραינוμένου σαρώθρου, ὅπως μὴ ἐγείρηται κονιορτός. Πᾶν, οὗ τινος ἤδη ἐγένετο χρῆσις, καὶ πᾶν περιττὸν δέον νὰ ἐξάγῃται εὐθὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἀρρώστου· πάντα δὲ νὰ γίνωνται ἡσύχως, ἄνευ θορύβου καὶ ἄνευ κονιορτοῦ· καὶ ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος πρέπει νὰ ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείῃ ἄνευ τριγμοῦ· καὶ ἀνεωγμένη νὰ μὴ κινῆται ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ προξενεῖ κρότον.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Λεύκανσις τῶν πτερῶν.

Πτερὰ στρουθοκαμήλου λευκά, κόσμημα βαρύτιμον τῶν πέλων τῶν κυρίων, καθίστανται ἀχρηστα ὁπότεν ἀμαυρωθῶσιν ἐκ τοῦ κονιορτοῦ, τοῦ καπνοῦ ἢ τῆς πολλῆς χρήσεως. Εὐκόλως δὲ πάλιν λευκαίνονται δι' ἐκθέσεως αὐτῶν ἐπὶ ἀραιοῦ υφάσματος (γάζας, σαγκουλι) ἐντὸς εὐρυχώρου κυτίου (θήκης ἢ καπελιέρας), εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται κόνις οὐρίου ἀναπεφλεγμένη. Κλειομένου τοῦ κυτίου διὰ τοῦ σκεπάσματος ἀφίεται τὸ πτερὸν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἀτμῶν τοῦ οὐρίου· μετὰ ἐν τέταρτον ἐξάγεται καὶ ἐντίθεται εἰς ὑδαρὴ διάλυσιν ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας, ἅλατος ἐν τοῖς φαρμακείοις πωλουμένου, ἐν ᾗ διαμενέτω ἐπὶ 5 λεπτὰ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐκπλύνεται τὰχιστα δι' ὕδατος καὶ τίθεται πλῆσιον πυρᾶς πρὸς αὐτόματον ἀποστέρησιν. Συστρέφονται δὲ κατόπιν διὰ τριῆς μετὰ τῆς ῥάχεως τῆς ψαλίδος τὰ λεπτὰ πτεῖλα ὅπως πάλιν ἀποκτήσωσι τὴν ἐπιχάριτον αὐτῶν καμπὴν.